

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การวิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล
เพื่อการศึกษาและสวัสดิการของเด็กด้อยโอกาส

ในประเทศไทย

ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร
ธันวาคม 2537

S 221858

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ความน่า	1
	จุดมุ่งหมายของการวิจัย	3
	ความสำคัญของการวิจัย	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
	ข้อจำกัดของการวิจัย	4
	ระเบียบวิธีวิจัย	5
2	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	6
	การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	6
	การจัดการศึกษาพิเศษ	6
	การจัดการศึกษาสงเคราะห์	13
	เอกสารเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ	16
	ความหมายของงบประมาณแผ่นดิน	16
	ความสำคัญของงบประมาณแผ่นดิน	19
	ลักษณะที่ดีของงบประมาณแผ่นดิน	20
3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	23
	แนวโน้มการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล	23
	ลักษณะการจัดสรรงบประมาณใน 5 ปีที่ผ่านมา	28
	การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล	32

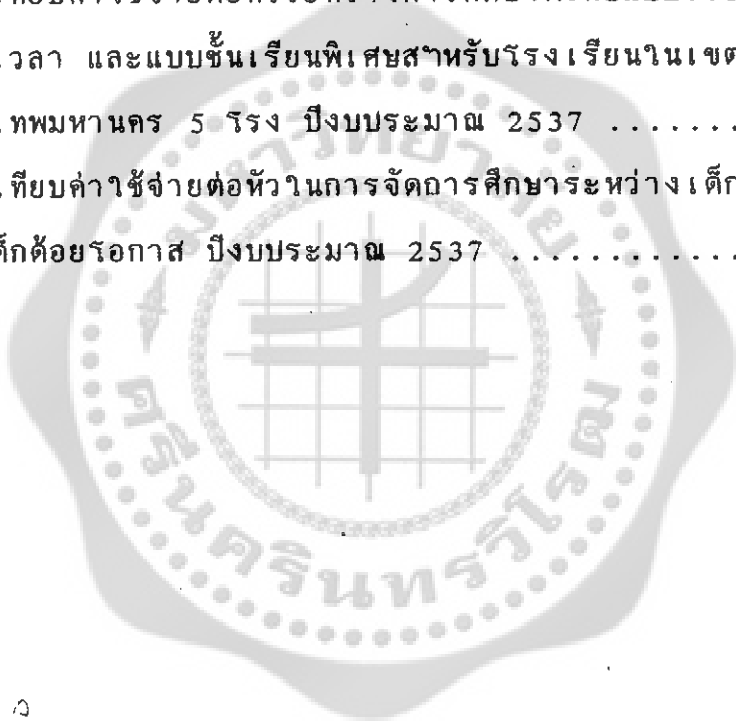
4	สรุปผลอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	49
	สรุปผลการวิจัย	49
	อภิปรายผล	50
	ข้อเสนอแนะ	54
	ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล	54
	ข้อเสนอแนะให้การศึกษาวิจัย	55
	 บรรณานุกรม	 56

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1	งบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ จากปีงบประมาณ 2533 ถึง 2537 24
2	งบประมาณของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย จากปีงบประมาณ 2533 ถึง 2537 26
3	งบประมาณของกองการศึกษาพิเศษ จากปีงบประมาณ 2533 ถึง 2537 28
4	งบประมาณของงานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน กรมประชา- สงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย จากปีงบประมาณ 2533 ถึง 2537 30
5	เปรียบเทียบงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ กับ กระทรวงมหาดไทย ที่ใช้ในการจัดการศึกษา และสวัสดิการ ของเด็กด้อยโอกาส 32
6	เปรียบเทียบงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการทั้งกระทรวง กับงบประมาณของกองการศึกษาพิเศษ จากปีงบประมาณ 2533 ถึง 2537 34
7	เปรียบเทียบงบประมาณของงานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน กับงบประมาณทั้งหมดของกรมประชาสงเคราะห์ 35
8	ค่าใช้จ่ายต่อหัวของเด็กในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ 36
9	เปรียบเทียบงบประมาณด้านการศึกษาพิเศษ และการศึกษา สงเคราะห์ 37
10	เปรียบเทียบงบประมาณด้านการศึกษาพิเศษของกองการศึกษา พิเศษกับงบประมาณของงานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน กรมประชาสงเคราะห์ 39

11	เปรียบเทียบงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการกับงบประมาณ ด้านการศึกษาพิเศษ และการศึกษาสงเคราะห์	40
12	เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวระหว่างเด็กในโรงเรียนการศึกษา พิเศษ กับการศึกษาสงเคราะห์	41
13	เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวระหว่างการศึกษาพิเศษ การศึกษา สงเคราะห์ และกรมประชาสงเคราะห์	43
14	เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวระหว่างการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม เต็มเวลา และแบบชั้นเรียนพิเศษสำหรับโรงเรียนในเขต กรุงเทพมหานคร 5 โรงเรียน ปีงบประมาณ 2537	45
15	เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อการจัดการศึกษาระหว่างเด็กปกติ กับเด็กด้อยโอกาส ปีงบประมาณ 2537	47

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	การเพิ่มขึ้นของงบประมาณแผ่นดินของกระทรวงศึกษาธิการ ระหว่างปี 2533 - 2537	25
2	การเพิ่มขึ้นของงบประมาณของกรมประชาสัมพันธ์ระหว่าง ปีงบประมาณ 2533 - 2537	27
3	การเพิ่มขึ้นของงบประมาณของกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงศึกษาธิการ ระหว่างงบประมาณ 2533 - 2537	29
4	งบประมาณของงานส่งเสริมเด็กและเยาวชน กรมประชา- สงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ระหว่างปีงบประมาณ 2533 - 2537	31
5	เปรียบเทียบงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวง มหาดไทย ที่ใช้ในการศึกษาและสวัสดิการของเด็กด้อย โอกาส	33
6	เปรียบเทียบงบประมาณด้านการศึกษาพิเศษกับด้านการศึกษา สงเคราะห์ปีงบประมาณ 2533 - 2537	38
7	เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายตัวหัวระหว่างการศึกษาพิเศษกับการศึกษา สงเคราะห์	42
8	เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวระหว่างการศึกษาพิเศษ การศึกษา สงเคราะห์ และกรมประชาสัมพันธ์	44
9	เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวระหว่างเด็กพิเศษที่เรียนร่วม เต็มเวลากับที่เรียนในห้องพิเศษ	46
10	เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวระหว่างการศึกษาสำหรับเด็กปกติ กับเด็กด้อยโอกาสที่เรียนร่วมในลักษณะต่าง ๆ ปีงบประมาณ 2537	48

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ เพื่อวิเคราะห์แนวโน้ม และเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล ในการใช้จ่ายเพื่อการศึกษา และสวัสดิการของเด็กด้อยโอกาสในประเทศไทย ซึ่งครอบคลุมไปถึงเด็ก 3 ประเภท คือ เด็กที่อยู่ภายใต้สังกัดของโรงเรียนการศึกษาพิเศษ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กระทรวงศึกษาธิการ และค่าใช้จ่ายสำหรับสงเคราะห์และสวัสดิการของเด็กพิการในความรับผิดชอบของงานสงเคราะห์และเยาวชน กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย วิธีศึกษาใช้การวิเคราะห์เอกสาร งบประมาณของรัฐบาลระหว่างปีงบประมาณ 2533 ถึง 2537

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล เมื่อการศึกษาและสวัสดิการของเด็กด้อยโอกาสเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ยังเป็นปริมาณที่น้อย
2. งบประมาณที่กระทรวงศึกษาธิการได้รับสำหรับการศึกษาของเด็กพิเศษ คิดเป็นอัตราส่วนเพียงร้อยละ .07 ของงบประมาณทั้งหมดที่กระทรวงศึกษาธิการได้รับ
3. งบประมาณที่กรมประชาสงเคราะห์ได้รับเพื่อใช้จ่ายสำหรับสวัสดิการ และความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่อง คิดเป็นอัตราส่วนเพียง 1 ใน 6 ของงบประมาณทั้งหมด ของกรมประชาสงเคราะห์
4. งบประมาณที่ใช้จ่ายในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องสูง เป็น 4 - 5 เท่าของงบประมาณที่ใช้จ่ายในการศึกษาพิเศษ
5. รัฐบาลจัดสรรงบประมาณเพื่อสวัสดิการมากกว่าเพื่อการศึกษาของเด็กพิเศษ
6. ค่าใช้จ่ายต่อหัวสำหรับการศึกษาสงเคราะห์สูงกว่าค่าใช้จ่ายต่อหัวสำหรับการศึกษาพิเศษ หัวละ 2,600 บาทต่อปี
7. การส่งเด็กที่มีความบกพร่องเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ รัฐเสียค่าใช้จ่ายต่อหัวน้อยที่สุด
8. การเรียนร่วมในชั้นพิเศษ รัฐเสียค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงกว่าการเรียนร่วมเต็มเวลาเล็กน้อย

9. การเรียนในโรงเรียนพิเศษ รัฐเสียค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงเป็น 2 เท่าของการเรียนร่วมเต็มเวลา

10. การเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ รัฐเสียค่าใช้จ่าย เป็น 2 เท่าของการเรียนร่วมเต็มเวลา

11. การรับเด็กเข้ารับบริการในสถานสงเคราะห์ รัฐเสียค่า ใช้จ่ายต่อหัวเป็น 2 เท่าของการรับเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนพิเศษ และ เป็น 4.5 เท่าของการรับเด็กเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ

Abstract

The major purpose of this study was to analyze and compare the trends of the budget appropriations by the Thai Government for the education and welfare of the disadvantaged children in Thailand. The word disadvantaged children referred to the following 3 groups : the special needs children in special schools, the children in welfare schools under The Ministry of Education and the children in the institutions under the Department of Public Welfare, Ministry of Interior. The budget from 1990-1994 fiscal year was under scrutiny.

The findings were as follows:

1. The budget appropriation by the government for the education and welfares of the disadvantaged children increased year by year, but still with small proportion.

2. The budget earmarked for the education of the disadvantaged children accounted for only 0.07 per cent of the total budget received by the Ministry of Education.

3. The budget earmarked for the welfares of the disadvantaged children under the Department of Public Welfares accounted by of ohly 1/6 of the total budget received this Department.

4. The budget earmarked for the welfare of the disadvantaged children in the institution was 4-5 times as much as the budget appropriated for the education of the disadvantaged youngsters.

5. The government spent more money on the welfare of the disadvantaged children than on their education.

6. The cost per-head for welfare children was 2,600 Baht higher than the cost per-head for the special education children.

7. The cost per-head for the full-time mainstreamed children was the lowest among other special education provisions.

8. The cost per-head for the special needs children in special class was slightly higher than the cost per-head for those in the mainstreaming programs.

9. The cost per-head for the children in special schools was 2 times higher than the cost per-head for those mainstreamed in regular school programs.

10. The cost per-head for the children in welfare school was 2 times higher than the cost per-head for those mainstreamed in regular school programs.

11. The cost per-head for the children in institutions was 2 times higher than the cost per-head for those in special schools and 4-5 times higher than those mainstreamed in regular school programs.

บทที่ 1

บทนำ

ความนำ

การศึกษาพิเศษ เป็นการศึกษาที่รัฐหรือเอกชนจัดให้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายแขนขาและลำตัว เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ เด็กออทิสติก เด็กพิการซ้ำซ้อน เป็นต้น และรวมไปถึงเด็กที่ไม่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายแต่มีความเฉลียวฉลาดเป็นพิเศษ ที่เรียกว่า เด็กปัญญาเลิศอีกด้วย

เด็กทุกคนมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะได้รับการศึกษาเท่าเทียมกับเด็กปกติ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานอย่างหนึ่งของเด็กทุกชาติทุกภาษาทั่วโลก ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นเด็กปกติ หรือร่างกายมีความบกพร่องก็ตาม นักการศึกษาเป็นจำนวนมากเห็นว่าการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กพิเศษรอยให้การศึกษาแก่เขา ทำให้เขาสามารถช่วยตัวเองได้ ทำให้เขามีความรู้พื้นฐานเพียงพอที่จะศึกษาต่อ มีทักษะพื้นฐานเพียงพอในการประกอบอาชีพ จะช่วยให้เขาเหล่านั้นสามารถประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตนเองได้ในภายหน้าโดยไม่เป็นภาระของบุคคลในสังคมอื่นต่อไป

นักการศึกษายังมีความเชื่ออีกว่างบประมาณที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กพิเศษ จะเป็นการลงทุนที่น้อยกว่าและให้ผลคุ้มค่ากว่าเงินงบประมาณที่นำไปใช้ในการสังเคราะห์เด็ก โดยวิธีเลี้ยงดูเขาเหล่านั้นในสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ เพราะการให้การศึกษาแก่เด็กเป็นการสอนให้เขาสามารถช่วยตนเองได้ และดำรงชีพอยู่ในสังคม ด้วยตนเองได้ แต่การให้การสงเคราะห์เด็กในสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ นั้น เป็นการเลี้ยงดูเด็กโดยสมบูรณ์ และเป็นการเลี้ยงดูตลอดชีวิตของเด็ก นอกจากจะหาเงินงบประมาณค่อนข้างสูงแล้ว ยังเป็นการสงเคราะห์เด็กที่ไม่ถูกวิธีอีกด้วย ยกเว้นกรณีที่เด็กมีความพิการขั้นรุนแรง จุดบกพร่องอีกข้อหนึ่ง ซึ่งนักวิชาการการศึกษาพิเศษเป็นจำนวนมากไม่เห็นด้วยกับการให้การสงเคราะห์ชนิดสมบูรณ์แบบ คือ

การส่งเด็กเข้าปออยู่ในสถานสงเคราะห์เป็นการแยกเด็กออกจากสังคม ทุกคนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ไม่มีใครในสังคมต้องการแบ่งแยก ต้องการอยู่โดดเดี่ยว ทุกคนต้องการการคบค้าสมาคม ต้องการเพื่อน และต้องการการยอมรับทั้งนั้น ยิ่งไปกว่านั้น การส่งเด็กเข้าปออยู่ในสถานสงเคราะห์ยังมีข้อเสียที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เด็กไม่ได้เรียนรู้อะไรจากสังคมเลย ตรงกันข้ามเด็กจะเรียนรู้จากคนพิการด้วยกัน ซึ่งถูกเลี้ยงให้อยู่จำกัดบริเวณเดียวกัน ในทางการศึกษาถือว่าการเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นได้น้อย และดำเนินไปแบบขอเบตจำกัด นักการศึกษาจึงไม่เห็นด้วยกับการทำให้การสงเคราะห์แก่เด็ก รอดยให้เด็กอยู่รวมกันในสถานสงเคราะห์ นักการศึกษาทั่วโลกส่วนมากมีความเห็นว่า เด็กพิการควรอยู่ในสังคม เราควรทำให้การศึกษาแก่สังคม หาทางให้สังคมยอมรับเด็กพิการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เพราะความพิการเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่อาจเกิดขึ้นกับใครก็ได้ในสังคม จึงไม่มีสังคมใดไว้คนพิการ

สำหรับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ นั้น มีนักศึกษาตลอดจนผู้รู้เป็นจำนวนมาก ตั้งข้อสังเกตว่ารัฐบาลไม่ค่อยสนใจที่จะจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของเด็กพิการอย่างเพียงพอ ทำให้เด็กเหล่านั้นไม่ได้รับการศึกษาที่ดีพอขาดโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมหรือใกล้เคียงกับเด็กปกติเป็นการฉีครอนสิทธิพื้นฐานของเด็กอย่างมากทีเดียว จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาในปี 2530 สรุปว่าเด็กพิการมีโอกาสทางการศึกษาเพียง ร้อยละ 6.3 เท่านั้นแสดงว่าเด็กพิการมีโอกาที่จะได้รับการศึกษาน้อยกว่า

ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดงบประมาณของรัฐบาลใน 5 ปีที่ผ่านมาว่ารัฐได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ ในลักษณะใดบ้าง มากน้อยเพียงใด เพียงพอที่จะทำให้เด็กเหล่านั้นได้รับการศึกษาที่ดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ ในขณะที่ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ ผลิตที่เศรษฐกิจของประเทศมีการเจริญเติบโตถึงร้อยละ 7 หรือ 8 ต่อปี ในหลาย ๆ ปีที่ผ่านมา เด็กพิการได้รับ "ส่วนบุญ" จากการพัฒนาประเทศมาน้อยเพียงใด ในขณะที่ประเทศเจริญก้าวหน้าขึ้นทางเศรษฐกิจ การศึกษาของเด็กพิการได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นบ้างหรือไม่ ทั้งหมดเป็นแนวคิดของผู้วิจัยที่จะวิเคราะห์หาคำตอบในเรื่องนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

๑๐.๖๖๖๒๕๑

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มในการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล เพื่อการศึกษาและสวัสดิการของเด็กด้อยโอกาส
2. เพื่อวิเคราะห์การ จัดสรรงบประมาณของรัฐบาลในด้านการศึกษาและสวัสดิการของเด็กด้อยโอกาสในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา
3. เพื่อเปรียบเทียบการ จัดสรรงบประมาณของรัฐบาล ระหว่างงบประมาณทางการศึกษาและทางสวัสดิการ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยนี้จะทำให้ได้ข้อมูล และข้อค้นพบเกี่ยวกับแนวโน้มของการจัดสรรงบประมาณ ตลอดจนลักษณะการ จัดสรรงบประมาณของรัฐบาลในการสนับสนุนการศึกษาพิเศษ คำตอบที่ได้จะเป็นข้อมูลสำคัญในการสะท้อนการทำงานของรัฐบาลต่อการศึกษาของเด็กประเภทนี้ จากข้อค้นพบนี้จะ เป็นข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลในการจัดการศึกษาพิเศษ หากพบว่ารัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอแก่การจัดการศึกษาพิเศษตลอดมา ก็คงเป็นสิ่งที่น่ายินดีที่รัฐบาลไม่ละเลยหน้าที่ของมนุษยชน แต่ถ้าหากพบว่า รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ น้อยเกินไป แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลปฏิบัติหน้าที่ไม่สมบูรณ์ในด้านสิทธิพื้นฐานของเด็ก ซึ่งในที่นี้หมายถึงสิทธิทางการศึกษาพื้นฐาน ซึ่งเป็นแนวทางชี้แนะรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อทำงานด้านการศึกษาพิเศษของประเทศไทยเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ใกล้เคียงกับประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศ และใกล้เคียงกับประเทศที่เจริญแล้วในที่สุด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดสรรงบประมาณ หมายถึง งบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้กับกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย ในระหว่างปีงบประมาณ 2533 - 2537 ที่ปรากฏในเอกสารงบประมาณของรัฐบาล
2. เด็กด้อยโอกาส หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายและขาดโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ เด็กนักเรียนที่สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมี 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (เด็กพิการ) และเด็กในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และเด็กที่อยู่ในความรับผิดชอบของงานเด็ก และเยาวชน กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย
3. การศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส หมายถึง การจัดการศึกษาของกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
4. สวัสดิการของเด็กด้อยโอกาส หมายถึง กิจกรรมของงานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน กรมประชาสงเคราะห์ ที่จัดให้เด็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยจ่ายจากเงินงบประมาณที่ได้รับระหว่างปีงบประมาณ 2533 - 2537
5. การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาที่กองการศึกษาพิเศษจัดให้กับเด็กที่มีความบกพร่องในด้านต่าง ๆ (เด็กพิการ) ในโรงเรียนในสังกัดของกองการศึกษาพิเศษ
6. การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การศึกษาที่กองการศึกษาพิเศษจัดให้กับเด็กด้อยโอกาสที่อยู่ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในสังกัดของกองการศึกษาพิเศษ
7. แนวโน้ม หมายถึง ทิศทางของการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล การให้บริการทางการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส ซึ่งอาจจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การวิเคราะห์งบประมาณในครั้งนี้อยู่ภายใต้ขอบเขตเฉพาะงบประมาณที่ปรากฏในเอกสารของทางราชการ และเป็นงบประมาณระหว่างปี 2533 - 2537

2. เด็กด้อยโอกาสเป็นนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนสังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และเด็กที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของงาน สงเคราะห์เด็กและเยาวชน กรมประชาสงเคราะห์กระทรวงมหาดไทย ไม่รวม เด็กพิการที่อยู่ภายใต้สังกัดหน่วยงานอื่นของรัฐบาล หรือหน่วยงานของเอกชน ตลอดจน มูลนิธิต่าง ๆ

3. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์จากเอกสารงบประมาณ ของรัฐบาล ข้อมูลที่ได้จึงจำกัดอยู่เพียงที่ปรากฏในเอกสารเท่านั้น

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนังสืองบประมาณ ของกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย ระหว่างปี 2533 ถึง 2537 เน้นหมวดงบประมาณทุกประเภทของกองการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ และ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีเปรียบเทียบงบประมาณในแต่ละปี ระหว่าง หน่วยงานที่กล่าวมาแล้ว เพื่อให้เห็นผลดี และผลเสียเปรียบเทียบของการจัดสรร งบประมาณเพื่อเด็กพิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา ซึ่งส่วนมากได้แก่ อัตราส่วน ร้อยละ และใช้กราฟแท่ง และกราฟเส้น ในการเสนอและเปรียบเทียบข้อมูลเพิ่มเติม

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ มาจากเอกสารที่เป็นสิ่งพิมพ์ของรัฐบาล ดังนี้

1. เอกสารงบประมาณ งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2533, 2534 2535, 2536 และ 2537 กระทรวงศึกษาธิการ
2. เอกสารงบประมาณ งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2533, 2534 2535, 2536 และ 2537 กระทรวงมหาดไทย

ค่าใช้จ่ายต่อหน้าที่ปรากฏในบทที่ 3 คิคคำนวณจากงบประมาณทั้งหมดที่ หน่วยงานนั้นได้รับในหนึ่งปีหารด้วยจำนวนเด็ก หรือจำนวนนักเรียนที่อยู่ภายใต้ ความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้น

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

บทนี้เป็นกรรวบรวมเอกสารตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการศึกษาพิเศษ การศึกษาสงเคราะห์ การจัดสวัสดิการให้กับเด็กด้อยโอกาส รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ ได้แก่ ความหมายของงบประมาณแผ่นดิน ความสำคัญของงบประมาณแผ่นดิน ความสำคัญของงบประมาณแผ่นดิน และลักษณะที่ดีของงบประมาณแผ่นดิน

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

ในภาครัฐบาล การจัดการศึกษาพิเศษเป็นความรับผิดชอบของกองการศึกษาพิเศษ ซึ่งขึ้นตรงต่อกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

กองการศึกษาพิเศษได้รับการก่อตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2495 ในระยะแรกมีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับเด็ก 3 กลุ่ม ซึ่งในขณะนั้น เรียกว่า "เด็กนอกระดับ" ซึ่งส่วนใหญเป็นเด็กที่ไม่อยู่ในกลุ่มการศึกษาภาคบังคับ ประกอบด้วย เด็กอนุบาล เด็กในระดับมัธยมที่เรียนในหลักสูตรขยายเพิ่มเติม 3 ปี และกลุ่มศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งกลุ่มหลังนี้ รวมทั้งเด็กศึกษาสงเคราะห์ และเด็กพิการ ต่อมามีการแบ่งส่วนราชการใหม่ในกระทรวงศึกษาธิการ ในปี พ.ศ. 2516 กองการศึกษาพิเศษ จึงรับผิดชอบเฉพาะการจัดการศึกษาพิเศษ และการศึกษาสงเคราะห์ ส่วนงานด้านการศึกษาในระดับอนุบาลนั้น ได้รับการโอนไปให้หน่วยงานอื่นรับผิดชอบแทน

1. การจัดการศึกษาพิเศษ

การศึกษาพิเศษเป็นการจัดการศึกษาให้แก่ผู้มีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ ได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทาง

สายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล จนกระทั่งสิ้นปีการศึกษา 2536 กองการศึกษาพิเศษได้จัดการศึกษาสำหรับเด็ก 5 ประเภท ดังกล่าว แต่ยังมีได้จัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่น เช่น เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมขั้นรุนแรง เด็กพิการซ้ำซ้อนขั้นรุนแรง เป็นต้น รัฐได้จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้งในลักษณะโรงเรียนพิเศษสำหรับเด็กแต่ละประเภท และการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติ ซึ่งขอแยกกล่าวถึง ดังนี้

ก. สถานศึกษาเฉพาะสำหรับเด็กแต่ละประเภท

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นกลุ่มที่ได้รับการศึกษามากที่สุด สังเกตประการหนึ่งได้จากการที่มีโรงเรียนสำหรับเด็กประเภทนี้มากที่สุด ถึง 9 โรงเรียน กระจายอยู่ตามภาคต่าง ๆ ของประเทศ มีรายชื่อดังต่อไปนี้

- 1) โรงเรียนเศรษฐเสถียร
- 2) โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ
- 3) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดขอนแก่น
- 4) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดตาก
- 5) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา
- 6) โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร
- 7) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดชลบุรี
- 8) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี
- 9) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

โรงเรียนทั้งหมดเป็นโรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยเฉพาะ รับนักเรียนทั้งประจำ และไปกลับ 70% เป็นเด็กที่มีความพิการซ้ำซ้อน ส่วนมากใช้ภาษามือในการสื่อความหมาย วิชาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว ในระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษา

2. เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เป็นกลุ่มแรกที่ได้รับ การศึกษาพิเศษอย่างเป็นทางการ แต่การศึกษาสำหรับเด็กประเภทนี้ยังม ากว่างขวางนัก สังกัดได้จากจำนวนโรงเรียนที่รัฐบาลได้จัดตั้งขึ้นมีเพียง 2 โรง เท่านั้น คือ

- 1) โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือจังหวัดเชียงใหม่
 - 2) โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนของมูลนิธิเอกชน และองค์กรการกุศลอีก

3 โรง มูลนิธิเป็นผู้จัดการศึกษา ส่วนกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสนับสนุนทาง ด้านบุคลากรเพิ่มเติม โรงเรียนดังกล่าว ได้แก่

- 1) โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ
- 2) โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดขอนแก่น
- 3) โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดนครราชสีมา

โรงเรียนเหล่านี้เป็นโรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทาง สายตา โดยเฉพาะเด็กไม่มีสภาพความบกพร่องอย่างอื่น รับนักเรียนทั้งประจำและ วนกลับ นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนนอกระบบการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความบกพร่อง ทางสายตากับเด็กปกติ านโรงเรียนปกติอีกจำนวนหนึ่ง

3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นกลุ่มที่ได้รับการเอาใจใส่ จากรัฐบาลเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงสิ้นปีการศึกษา 2536 กองการศึกษาพิเศษ มีโรงเรียน เฉพาะสำหรับเด็กประเภทนี้ 3 โรง คือ

- 1) โรงเรียนกาวิละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่
- 2) โรงเรียนอุบลปัญญาอนุกุล จังหวัดอุบลราชธานี
- 3) โรงเรียนชุมพรปัญญาอนุกุล จังหวัดชุมพร

และกำลังอยู่ระหว่างการจัดตั้งในปี 2536 อีก 2 โรงคือ ที่จังหวัดนครสวรรค์ และ จังหวัดนครราชสีมา

นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อีก 2 โรง ที่ไม่อยู่ในสังกัดของกองการศึกษาพิเศษ คือ

- 1) โรงเรียนราชานุกูล
- 2) โรงเรียนปัญญาวุฒิกิจ

โรงเรียนราชานุกูลสังกัดโรงพยาบาลราชานุกูล กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นโรงเรียนแห่งแรกสำหรับเด็กประเภทนี้ ส่วนโรงเรียนปัญญาวุฒิกิจ ดำเนินการโดยมูลนิธิช่วยเหลือคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความช่วยเหลือทางด้านบุคลากรบ้าง

4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย โรงเรียนสำหรับเด็ก

ประเภทนี้มีจำนวนน้อยที่สุด กล่าวคือ มีอยู่เพียงแห่งเดียว คือ

โรงเรียนศรีสังวาลย์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งจัดขึ้นในปี พ.ศ. 2495 เนื่องจากในขณะนั้นมีเด็กป่วยเป็นโรคไขสันหลังอักเสบ (Polio) เป็นจำนวนมาก กระทรวงศึกษาธิการได้จัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างอาคารเรียน ปัจจุบันโรงเรียนศรีสังวาลย์ ดำเนินการโดยมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ ในพระบรมราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีศรีสังวาลย์ กองการศึกษาพิเศษ ให้ความช่วยเหลือในด้านบุคลากร โดยส่งครูจำนวนหนึ่งไปสอนในโรงเรียนแห่งนี้

5) เด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล

ในโรงพยาบาลใหญ่ ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดมีเด็กเจ็บป่วยเข้ารับการรักษาเป็นจำนวนมาก เด็กจำนวนหนึ่งมีอาการเจ็บป่วยเรื้อรัง ต้องได้รับการรักษาจากแพทย์เป็นประจำ จึงจำเป็นต้องอยู่ในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน ทำให้เด็กไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติได้ จึงจำเป็นต้องให้การศึกษแก่เด็กเหล่านี้ ขณะที่เด็กอยู่ในโรงพยาบาล กองการศึกษาพิเศษร่วมกับโรงพยาบาลต่าง ๆ จัดครูไปสอนเด็กในโรงพยาบาลต่าง ๆ โดยการจัดเป็นชั้นพิเศษ และจัดสอนตามเตียง โดยมุ่งสอนซ่อมเสริมเพื่อให้เด็กสามารถเรียนทันตามหลักสูตร เมื่อเด็กหายป่วยและกลับไปเรียนในโรงเรียน เด็กจะสามารถเรียนทันตามหลักสูตรปกติได้ บริการสอนเด็กเจ็บป่วยมีในโรงพยาบาลต่อไปนี้

- 1) โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
- 2) โรงพยาบาลศิริราช
- 3) โรงพยาบาลเด็ก
- 4) โรงพยาบาลราชวิถี
- 5) โรงพยาบาลเลิศจิน
- 6) โรงพยาบาลราชานุกูล
- 7) โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์
- 8) โรงพยาบาลเชียงใหม่
- 9) โรงพยาบาลขอนแก่น
- 10) โรงพยาบาลศรีนครินทร์
- 11) โรงพยาบาลธัญญารักษ์

โรงพยาบาล 1 - 6 อยู่ในกรุงเทพมหานคร โรงพยาบาลที่ 7 - 11 อยู่ในต่างจังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ เชียงใหม่ ขอนแก่น (2 โรง หมายเลข 9 - 10) และปทุมธานี

ข. การเรียนร่วมกับเด็กปกติ

นอกจากการจัดตั้งโรงเรียนพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องเฉพาะด้านแล้ว รัฐยังได้จัดโครงการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติด้วย โดยเน้นเด็ก 4 ประเภทคือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย โดยจัดการเรียนร่วมทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และสูงกว่ามัธยมศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม เด็กส่วนใหญ่ที่อยู่ในโรงเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งอาจกล่าวถึงโดยตามประเภทของเด็กได้ดังต่อไปนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นการจัดการเรียนร่วมในลักษณะจัดเป็นชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ บางแห่งเป็นการจัดการเรียนร่วมเต็มเวลา โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กประเภทนี้ มีรายชื่อดังนี้

1) โรงเรียนพญาไท	กรุงเทพมหานคร
2) โรงเรียนอนุบาลสามเสน	กรุงเทพมหานคร
3) โรงเรียนราชวินิต	กรุงเทพมหานคร
4) โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ	กรุงเทพมหานคร
5) โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์	กรุงเทพมหานคร
6) โรงเรียนวัดเจ้ามูล	กรุงเทพมหานคร
7) โรงเรียนวัดพลับพลายชัย	กรุงเทพมหานคร
8) โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ	กรุงเทพมหานคร
9) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์รัชชบุรี ร้อยเอ็ด	
10) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สกลนคร	สกลนคร
11) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารีฯ	ลำปาง
12) โรงเรียนโกลกังวล	ประจวบคีรีขันธ์

2) เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ส่วนมากเป็นการเรียนร่วมเต็มเวลา และมีจำนวนนักเรียนไม่มากนัก รายชื่อโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมในลักษณะดังกล่าว ในระดับประถมศึกษา มีดังนี้

1) โรงเรียนการศึกษาศิษษาพิเศษละอออุทิศ	กรุงเทพมหานคร
2) โรงเรียนสนามบิน	ขอนแก่น
3) โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น	ขอนแก่น
4) โรงเรียนค้ำไช้หัวทุ่งประชาราษฎร์	ขอนแก่น
5) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์อานาจเจริญ	อานาจเจริญ

นอกจากนี้ยังมีเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติในระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาอีกจำนวนหนึ่ง

3) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นการจัดการเรียนร่วมทั้งสองลักษณะคือ จัดเป็นชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ และการเรียนร่วมเต็มเวลา มีดังนี้

1) โรงเรียนคาราคาม	กรุงเทพมหานคร
2) โรงเรียนพญาไท	กรุงเทพมหานคร
3) โรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์	กรุงเทพมหานคร
4) โรงเรียนวัดโสมนัสวรวิหาร	กรุงเทพมหานคร
5) โรงเรียนบางบัว	กรุงเทพมหานคร
6) โรงเรียนวัดคูทย์ธาราม	กรุงเทพมหานคร
7) โรงเรียนวัดหนึ่ง	กรุงเทพมหานคร
8) โรงเรียนวัดหงส์รัตนาราม	กรุงเทพมหานคร
9) โรงเรียนประถมบางแค	กรุงเทพมหานคร
10) โรงเรียนวัดเวตวันธรรมาวาส	กรุงเทพมหานคร
11) โรงเรียนวัดชนะสงคราม	กรุงเทพมหานคร
12) โรงเรียนประถมนนทรี	กรุงเทพมหานคร
13) โรงเรียนวัดมหาบุศย์	กรุงเทพมหานคร
14) โรงเรียนศูนย์รวมน้ำใจ	กรุงเทพมหานคร
15) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์น่าน	น่าน
16) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน	กาญจนบุรี
17) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มะขาม	จันทบุรี
18) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เลย	เลย
19) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์รัตนสมบูรณ์	ขอนแก่น
20) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สุราษฎร์ธานี	สุราษฎร์ธานี

นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนอีกจำนวนหนึ่งที่จัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับ "เด็กเรียนช้า" ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายนั้น ส่วนใหญ่เรียนอยู่ในโรงเรียนพิเศษ มีจำนวนน้อยมากที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ ส่วนเด็กเจ็บป่วยนั้นเรียนพิเศษอยู่ในโรงพยาบาล

2. การจัดการศึกษาสงเคราะห์

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นโรงเรียนที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ เด็กชาวเขา เด็กที่อยู่ไกลจากถิ่นความเจริญ เด็กชาวเรือ เด็กชาวเกาะ เด็กยากจนมาก เด็กขาดผู้อุปการะ เด็กเร่ร่อน เด็กานชุมชนแออัด เด็กที่เป็นบุตรหลานของผู้ถูกภัยคุกคาม บุตรผู้ป่วยโรคเรื้อน และเด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษาอื่น ๆ

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แห่งแรกคือ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ได้รับการจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2496 ต่อมารัฐบาลได้จัดตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ขึ้นในทุกภาคการศึกษาจนครบ 12 ภาค และได้ก่อตั้งเพิ่มเติมอีกจนกระทั่งปัจจุบันมีโรงเรียนประเภทนี้ จำนวนทั้งสิ้น 26 โรงเรียน กระจายอยู่ตามภาคต่าง ๆ ของประเทศ

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นโรงเรียนประจำ นอกจากให้บริการทางการศึกษาแล้ว รัฐยังให้บริการด้านการดำรงชีพอีก เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม เครื่องเขียนตลอดจนหนังสือเรียนในตอนแรกที่จัดตั้งขึ้นโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นโรงเรียนในระดับประถมศึกษา ต่อมาได้ขยายการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา และบางโรงเรียนได้รับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติด้วย โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ทั้ง 26 โรงเรียนมีรายชื่อดังนี้

1) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน	กาญจนบุรี
2) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน	เชียงราย
3) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย	นนทบุรี
4) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มะขาม	จันทบุรี
5) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์รั้วบุรี	ร้อยเอ็ด
6) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ชัยนาท	ชัยนาท
7) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก	ตาก
8) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สุราษฎร์ธานี	สุราษฎร์ธานี
9) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์นางรอง	บุรีรัมย์
10) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สกลนคร	สกลนคร

11)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์นราธิวาส	นราธิวาส
12)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เขาพนม	กระบี่
13)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบูรณ์	เพชรบูรณ์
14)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์น่าน	น่าน
15)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน	แม่ฮ่องสอน
16)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่	เชียงใหม่
17)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี	เพชรบุรี
18)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เลย	เลย
19)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พัทลุง	พัทลุง
20)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์รัตนสมบูรณ์	ขอนแก่น
21)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์อานาจเจริญ	อานาจเจริญ
22)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงดาว	เชียงใหม่
23)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตอาสา	ลำปาง
24)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พิบูลประชาสรรค์	กรุงเทพมหานคร
25)	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19	นครศรีธรรมราช
26)	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 20	ชุมพร

ตั้งที่กล่าวแล้วว่าโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นสำหรับเด็ก
ด้อยโอกาส หากจำแนกประเภทของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามวัตถุประสงค์
ของการจัดตั้งแล้ว ได้ 7 ประเภท ดังนี้

1. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ประจำเขตการศึกษา

เป็นโรงเรียนที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นในภาคการศึกษาทั้ง 12 ภาค ๆ ละ
4 โรง เพื่อรับเด็กด้อยโอกาสจากจังหวัดต่าง ๆ ที่อยู่ในภาคการศึกษานั้น ได้แก่
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หมายเลข 1 - 12 ตามรายชื่อข้างบน

2. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สำหรับชาวเขา

ส่วนมากได้รับการจัดตั้งขึ้นในภาคเหนือ และในจังหวัดเพชรบุรี และ
จังหวัดเลย อีกจังหวัดละ 1 โรง โรงเรียนประเภทนี้ได้แก่ โรงเรียนหมายเลข
13 - 18 ตามรายชื่อที่กล่าวมาแล้ว

3. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บ้านกัญคุกคามมีอยู่เพียงโรงเดียวคือ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พัทลุง ได้รับการจัดตั้งขึ้น เพื่อรับบุตรของผู้ที่อยู่ในเขตผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ แต่ต่อมาเมื่อสถานการณ์สงบลง โรงเรียนดังกล่าวก็ยังให้การศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสต่อไป

4. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สำหรับบุตรผู้ป่วยโรคเรื้อน เป็นโรงเรียนที่อยู่ในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในเขตที่ในอดีตมีผู้ป่วยโรคเรื้อนมาก ได้แก่ โรงเรียนหมายเลข 20 - 23 ตามรายการที่กล่าวมาแล้ว

5. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สำหรับเด็กในชุมชนแออัดมีอยู่เพียงโรงเดียว คือ โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ ในกรุงเทพมหานคร แต่ปัจจุบันสภาพการรับนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปมาก เพราะไม่ได้รับเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในชุมชนแออัดดินแดงเท่านั้น แต่รับนักเรียนอื่นเข้าเรียนด้วย บางคนอยู่ในระดับฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีมากด้วย

6. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สำหรับบุตรหลานของผู้ประสบอุทกภัยในภาคใต้ มีอยู่โรงเดียว คือ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 จังหวัดนครศรีธรรมราช

7. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สำหรับบุตรหลานผู้ประสบวาตภัยในภาคใต้ มีอยู่โรงเดียวคือ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 20 จังหวัดชุมพร

อย่างไรก็ตามแนวนโยบายของรัฐในการจัดการศึกษาสงเคราะห์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ แนวนโยบายเดิมนั้นเป็นการจัดตั้งโรงเรียนเพื่อเด็กด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม แต่ปัจจุบันโรงเรียนเหล่านี้รับเด็กอื่นที่ไม่ด้อยโอกาสในลักษณะดังกล่าวเข้ามาเรียนด้วย และเปิดขยายการศึกษาไปถึงระดับมัธยมศึกษา ยิ่งไปกว่านั้นโรงเรียนเหล่านี้บางโรงยังรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย (หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนเหล่านี้ด้วย

เอกสารเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ

1. ความหมายของงบประมาณแผ่นดิน

โดยคำจำกัดความทั่วไป การงบประมาณนั้นเกี่ยวข้องกับ การแปรเปลี่ยนทรัพยากรทางการเงินให้เป็นวัตถุประสงค์ของมนุษย์ เพราะฉะนั้นงบประมาณจึงอาจเปรียบเทียบกับความมุ่งหมายต่าง ๆ ซึ่งมีป้ายบอกราคาติดไว้ เนื่องจากเงินย่อมมีจำกัดและจะต้องถูกแบ่งออกเป็นรายจ่ายตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ งบประมาณจึงเป็นกลไกในการเลือกการใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ ถ้าทางเลือกต่าง ๆ ที่เลือกไว้ั้นประสานกันไปในทางที่จะให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้แล้ว เราก็อาจจะเรียกงบประมาณได้ว่าเป็น แผน (Plan) และถ้าแผนหรืองบประมาณนั้นได้รวมรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีการที่จะให้บรรลุจุดมุ่งหมายไว้ด้วยแล้ว งบประมาณก็อาจจะทำหน้าที่เป็นแผนงานของผู้ที่ต้องทำหน้าที่ปฏิบัติงานนั้น ถ้างบประมาณนั้นเข้าในด้านที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จ โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด งบประมาณก็จะกลายเป็นเครื่องมืออันที่จะทำให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม อาจจะมีช่องว่าง (Gap) อย่างมากระหว่างความตั้งใจของผู้ทำงบประมาณกับความสำเร็จที่เกิดขึ้นจริง ๆ ก็ได้ เพราะงบประมาณที่ตั้งไว้เพื่อการใดอาจถูกนำไปใช้เพื่อการอื่น หรือบรรลุเป้าหมายคนละอย่าง หรือบรรลุเป้าหมายเดียวกัน แต่คนละวิถีทาง เป็นต้น

พิจารณาอีกทัศนะหนึ่ง อาจจะถือได้ว่างบประมาณเป็น สัญญา (Contract) อย่างหนึ่ง กล่าวคือ รัฐสภาและประธานาธิบดีหรือนายกรัฐมนตรี สัญญาที่จะให้เงินภายใต้เงื่อนไขบางประการ และหน่วยงานต่าง ๆ ตกลงที่จะใช้จ่ายเงินในทางที่ได้ตกลงกันไว้ (เมื่อหน่วยงานจัดสรรเงินให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ ภายในหน่วยงานของตนเอง อาจกล่าวได้ว่าการทำสัญญาภายใน) ไม่ว่าสัญญาจะมีผลบังคับใช้หรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าคู่สัญญาจะเห็นด้วยกับความในสัญญาหรือไม่ก็ตาม เป็นเรื่องที่จะต้องศึกษาหาความจริงกันต่อไป อย่างไรก็ตามเมื่อ งบประมาณนั้น ได้รับการใช้จ่ายไป ผู้ทำสัญญาก็จะต้องมีพันธะหน้าที่ต่อกัน คำว่า "ต่อกัน" (Mutual) นี้ควรจะได้รับการเน้น เพราะว่า มิใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

พันธะเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น ฝ่ายสูงกว่าก็มีพันธะด้วย (เข้ากระทรวงเป็นฝ่ายต่ำกว่ารัฐสภาในขณะเดียวกันก็เป็นฝ่ายสูงกว่าผู้บังคับบัญชาในกระทรวง) ดังนั้น งบประมาณจึงเป็นสายใยของสัมพันธภาพทั้งทางกฎหมายและทางสังคม

งบประมาณซึ่งหน่วยงานบริหาร (กระทรวง กรม และคณะกรรมการต่าง ๆ) ยื่นเสนอต่อสำนักงบประมาณนั้น อาจสะท้อนถึงความคาดหวังของหน่วยงาน กล่าวคือ เป็นจำนวนซึ่งหน่วยงานคาดหวังที่จะได้เห็นในร่างกฎหมายงบประมาณรายจ่าย และที่จะได้ใช้จ่ายจริง ๆ แต่ก็เป็นไปได้เหมือนกันที่จำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายสะท้อนถึงความทะเยอทะยานของหน่วยงาน กล่าวคือ เป็นจำนวนซึ่งหน่วยงานคาดหวังว่าจะได้รับ และใช้จ่ายในโครงการต่าง ๆ หากสถานการณ์อำนวย ทั้งนี้เพื่อที่จะได้รับความสนับสนุนทางการเมืองอย่างไรก็ตาม เนื่องจากจำนวนงบประมาณที่ขอย่อมจะมีผลต่อจำนวนงบประมาณที่จะได้รับ ดังนั้น การเสนอของงบประมาณจึงมักจะเป็น กลยุทธ์ (Strategy) จำนวนเงินงบประมาณรวมของแต่ละหน่วยงานและจำนวนที่จะจัดสรรให้แก่โครงการต่าง ๆ นั้น ได้รับการกำหนดขึ้นมาเพื่อให้เป้าหมายของหน่วยงานได้รับการสนับสนุน ผู้ที่มีส่วนร่วมในการทางงบประมาณแต่ละคนจะกำหนดงบประมาณขึ้นจากข้อมูล และข่าวสารต่าง ๆ ที่เขาได้รับเกี่ยวกับความนิยมของคนอื่น ๆ และแสดงความปรารถนาของตนออกมาจากสิ่งที่เขาเลือก ดังนั้นงบประมาณจึงเกิดขึ้นมาเสมือนเป็น ข่าย (Network) ของการติดต่อ ซึ่งมีการถ่ายทอดข่าวสารกันไปมา เมื่องบประมาณได้รับการประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้ว งบประมาณก็กลายเป็นสิ่งซึ่งอยู่ข้างหน้า (Precedent) กล่าวคือ อะไรก็ตามที่ได้เคยทำมาแล้ว ก็มีโอกาสอย่างมากที่จะได้ทำต่อไปอีก เนื่องจากจะมีการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนก็แต่เฉพาะโครงการที่เปลี่ยนแปลงไปจากปีเดิมอย่างมากเท่านั้น รายการซึ่งไม่ค่อยจะเปลี่ยนแปลงจึงมักจะได้ทำต่อไปอีก เพราะฉะนั้นเราจึงสามารถจะกล่าวได้ว่า งบประมาณของหน่วยงานนั้น คือ การคาดหวังความทะเยอทะยาน กลยุทธ์ ข่ายการติดต่อ หรือสิ่งซึ่งอยู่ข้างหน้า

จากที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า วัตถุประสงค์ของงบประมาณนั้นมีมากมายเหมือนกับวัตถุประสงค์ของมนุษย์ กล่าวคือ งบประมาณ

ก่อนหนึ่งอาจจะได้รับการกำหนดขึ้นมา เพื่อที่จะประสานกิจกรรมต่าง ๆ ว่าเป็น
 ปลายทางที่กิจกรรมอันหนึ่งจะเป็นส่วนประกอบของอีกอันหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้บริการ
 วัตถุประสงค์ร่วมกัน งบประมาณอีกก่อนหนึ่ง อาจจะได้รับการกำหนดขึ้น โดย
 มีความมุ่งหมายสำคัญที่จะเป็นการลงทุนผู้ได้บังคับบัญชาของหน่วยงาน ทั้งนี้โดย
 ลดจำนวนเงินเดือน และโครงการเล็ก ๆ น้อย ๆ ลง ในทานองเดียวกัน
 งบประมาณอีกก่อนหนึ่งอาจจะได้รับการกำหนดขึ้นมาโดยต้องการระดมความ
 สนับสนุน จากกลุ่มบุคคลซึ่งได้รับประโยชน์จากกิจกรรมนั้น เพราะฉะนั้นจึงไม่
 มีประโยชน์อะไรที่จะยืนยันว่างบประมาณเป็นเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งของ
 สิ่งเหล่านั้น ในเมื่องบประมาณอาจจะเป็นได้ทุกอย่างทุกอย่าง อย่างไรก็ตามบุคคลหนึ่ง
 อาจจะยอมรับแต่เพียงแง่ใดแง่หนึ่งของงบประมาณที่มีประโยชน์ที่สุดต่อวัตถุประสงค์
 ที่เขามีอยู่เป็นพิเศษในใจเท่านั้น กล่าวโดยสรุป กระบวนการงบประมาณเป็น
 ปรากฏการณ์ของพฤติกรรมมนุษย์ในวงการรัฐบาล หรืออีกนัยหนึ่งงบประมาณก็คือ
 การเมือง (Politics) อย่างหนึ่ง ถ้าหากเราถือว่าการเมืองคือ การขัดแย้งกัน
 ระหว่างผู้ที่ต้องการให้สิ่งที่ตนชอบ (Preferences) ปรากฏในนโยบายแห่งชาติ
 แล้ว ผลของการขัดแย้งหรือต่อสู้กันนั้น ก็จะปรากฏในงบประมาณนั่นเอง ดังนั้น
 ถ้าหากจะมีผู้ถามว่า "ใครได้อะไรจากสิ่งที่รัฐบาลต้องให้ ? (Who gets what
 the government has to give?) แล้ว คำตอบก็คือสิ่งที่แสดงไว้ในงบประมาณ
 นั่นเอง ถ้าหากเราจะพิจารณาว่า การเมืองคือ กระบวนการซึ่งรัฐบาลพยายาม
 ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อบำบัดความต้องการแล้ว งบประมาณก็คือ ศูนย์รวมของ
 ความพยายามเหล่านั้น

ขนาด (Size) และรูปร่าง (Shape) ของงบประมาณเป็นการต่อสู้อย่าง
 ดุเดือด ในชีวิตการเมืองของเรา ประธานาธิบดี หรือนายกรัฐมนตรี พรรคการเมือง
 นักบริหาร สมาชิกรัฐสภา กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ และประชาชนผู้สนใจต่างก็ต้องการ
 การให้สิ่งที่ตนชอบปรากฏอยู่ในงบประมาณด้วยกันทั้งนั้น ชัยชนะและความพ่ายแพ้
 การประนีประนอม และการต่อรอง การตกลงกันและการขัดแย้งในด้านที่เกี่ยวกับ
 บทบาทของรัฐบาลแห่งชาติที่จะมีต่อสังคม ส่วนปรากฏอยู่ชัดในงบประมาณ ใน
 ความหมายอย่างรวม ๆ ที่สุด งบประมาณแผ่นดินก็คือ หัวใจของกระบวนการเมือง
 นั่นเอง (The Budget Lies at the Heart of the Political Process)

2. ความสำคัญของงบประมาณแผ่นดิน

ความสำคัญของงบประมาณที่มีต่อการบริหารงานรัฐบาลในปัจจุบันนี้ มีอยู่มาก เพราะรัฐบาลสามารถนำซึ่งงบประมาณแผ่นดินเป็นเครื่องมือสนองวัตถุประสงค์ต่าง ๆ คือ

- 1) รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ
- 2) ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
- 3) ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติให้ดีขึ้น
- 4) เป็นเครื่องมือการบริหารที่มีประสิทธิภาพ
- 5) ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์

ซึ่งจะขออธิบายโดยสรุปเป็นลำดับไป

1) รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ

งบประมาณเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการที่จะทำให้แผนการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐบาลสอดคล้องสัมพันธ์กับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินการคลังของประเทศ ทั้งนี้เพราะเราทราบแล้วว่างบประมาณคือ แผนทางการคลังของประเทศไทย การเก็บภาษอากร การกู้ยืมเงิน และการใช้จ่ายเงินจำนวนมากของประเทศ เพราะรัฐบาลเป็นผู้ใช้จ่ายรายใหญ่ที่สุดของประเทศ งบประมาณจึงมีผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจและนโยบายการคลังของประเทศอย่างมาก รัฐบาลจึงอาจวางนโยบายงบประมาณเพื่อก่อให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการคลังของประเทศได้

2) ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลไม่เพียงแต่

สามารถนำซึ่งงบประมาณเป็นเครื่องมือรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการคลังของประเทศดังกล่าวแล้วข้างต้นเท่านั้น แต่รัฐบาลยังอาจนำซึ่งงบประมาณเป็นเครื่องมือช่วยส่งเสริมการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ทั้งนี้โดยการจัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนในโครงการต่าง ๆ ที่จะ เป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

3) ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติที่ดีขึ้น

ประมาณเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดที่ฝ่ายนิติบัญญัติมีอยู่ในการที่จะตรวจสอบและควบคุมการบริหารงานต่างๆ ของรัฐ กล่าวคือ ฝ่ายนิติบัญญัติจะได้รับทราบอยู่เสมอถึงการบริหารงานของรัฐบาล โดยศึกษาจากรายงานการคลัง (Financial Report) ของรัฐบาล อันจะเป็นผลให้ฝ่ายบริหารได้รับความเชื่อถือไว้วางใจและการสนับสนุนจากฝ่ายนิติบัญญัติมากขึ้นในการดำเนินงานตามนโยบายของตน ดังนั้นงบประมาณจึงเป็นสื่อกลางที่ดีที่สุดในการก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน และความสัมพันธ์อันดีระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร

4) เป็นเครื่องมือการบริหารที่มีประสิทธิภาพ งบประมาณเป็นเครื่องมือ

ที่ทรงพลัง และมีประสิทธิภาพของฝ่ายบริหารในการจัดการและควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล งบประมาณเป็นเครื่องมือในการประสานแผนงานต่าง ๆ ของรัฐบาลให้สอดคล้องกัน และยังทำให้แผนงานทั้งหลายของรัฐบาลเป็นไปตามทรัพยากรที่มีอยู่ของประเทศด้วย

5) ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ งบประมาณสามารถสะท้อนให้เห็นถึง

แผนงานบริการต่าง ๆ ที่รัฐบาลจัดทำเพื่อประชาชน งบประมาณจะทำให้ประชาชนได้ทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาล ค่าใช้จ่าย และผลที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งผลก็คือทำให้ประชาชนเข้าใจถึงกระบวนการและความก้าวหน้าของการดำเนินงานของรัฐบาลและให้ความสนับสนุนต่อรัฐบาล สิ่งนี้เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

โดยเหตุที่บทบาทของงบประมาณมีความสำคัญอย่างมากดังกล่าวดังนี้เอง งบประมาณจึงได้รับการเรียกชื่อว่าเป็น "เครื่องมืออเนกประสงค์" (Multi - Purpose Tool)

3. ลักษณะที่ดีของงบประมาณแผ่นดิน

งบประมาณแผ่นดิน เป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลทุกรัฐบาล การใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดิน อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งงานดีและส่วนเสีย ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการจัดทำงบประมาณ เป้าหมายและนโยบายในการ

จัดทางงบประมาณของฝ่ายบริหารเป็นสำคัญ หากการจัดทางงบประมาณ ขาดหลักสำคัญ ในการจัดสรรงบประมาณแล้ว การใช้จ่ายเงินแผ่นดินที่ได้จากการจัดเก็บภาษีจากรายการ ก็ย่อมเป็นไปบนทางที่มุ่งก่อให้เกิดประโยชน์ตรงกับความต้องการของประชาชน ทั้งยังทำให้การควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ดีเท่าที่ควร จึงน่าที่จะได้พิจารณาว่า หลักสำคัญของการงบประมาณ ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณจะได้ยึดถือ เป็นแนวทางการพิจารณานั้นมีอะไรบ้าง

งบประมาณทำให้หลักสำคัญไว้ 6 ประการพอจะสรุปได้ดังนี้คือ

1) หลักคาดการณ์ไกล (Foresight) จะทำอะไร จะใช้จ่ายเงินในปีใดเท่าใด ต้องมีการวางแผนไว้ มิฉะนั้นจะทำก็ทำ ต้องการจะใช้จ่ายเงินอย่างไร ก็เพียงหาเงินจากที่นั่นที่นี้บ้าง อดอย่ามคำนึงว่ามิออนุญาตไว้บนงบประมาณหรือไม่

2) หลักประชาธิปไตย (Democracy) ต้องให้ราษฎรผู้เสียภาษี หรือผู้เป็นเจ้าของเงินมีส่วนรู้เห็น และให้ความเห็นชอบทั้งในด้านรายได้และรายจ่ายในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย นิยมให้ผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนเป็นฝ่ายพิจารณาอนุมัติรัฐบาลในการเก็บภาษีอากรและการใช้จ่ายเงินดังกล่าวสำหรับการพิจารณาอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินนั้นจะขอกล่าวในตอนต่อไป

3) หลักดุลยภาพ (Balance) งบประมาณจะต้องสมดุลกัน แต่ไม่ได้หมายความว่า รายได้และรายจ่ายจะต้องเท่ากันทุกปี บางปีอาจขาดดุลบ้าง (Deficit) แต่แล้วก็ต้องพยายามให้มีเกินดุลบ้าง (Surplus) มิฉะนั้นจะทำให้ประเทศมีหนี้สินพันตัว

4) หลักสารัตถประโยชน์ (Utility) ต้องคำนึงถึงประโยชน์ปัจจุบันและอนาคต ให้มีรายจ่ายเพื่อการลงทุนไว้ให้มาก พอเป็นสัดส่วนเหมาะสมกับรายจ่ายประจำ

5) หลักยุติธรรม (Equity) คือ ให้มีความยุติธรรม ทั้งในด้านรายได้และรายจ่าย เช่น กรณีเงินรายได้จากการเก็บภาษี ต้องให้ยุติธรรมที่สุด คนมีเงินมากย่อมจะต้องเสียภาษีมากกว่าคนจน เป็นต้น

6) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักนี้เกี่ยวกับการควบคุมงบประมาณรายจ่ายและรายได้ที่ส่วนราชการผู้มีหน้าที่จะต้องระมัดระวังสอดส่อง

ทำให้เกิดประสิทธิภาพขึ้นกล่าวคือ การใช้จ่ายเงินงบประมาณจะต้องทำให้เกิดประโยชน์
คุ้มค่ามากที่สุดและปราศจากการรั่วไหลได้ง่าย ๆ

เอกสารที่นำมาเสนอในบทที่ 2 เป็นการกล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย ได้แก่ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เด็กเจ็บป่วยในโรงพยาบาล และกล่าวถึงการเรียนร่วมของเด็กประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ตลอดจนระบุรายชื่อโรงเรียนที่เป็นสถานศึกษาของเด็กดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้อ่านได้ทราบข้อมูล

ในตอนต่อมาเป็นการกล่าวถึงโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่มีในประเทศไทย ซึ่งกระจายอยู่ตามภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ตลอดจนประเภทของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เหล่านั้น ซึ่งหากนับจำนวนนักเรียน และจำนวนโรงเรียนแล้ว การศึกษาสงเคราะห์มีปริมาณมากกว่าการศึกษาพิเศษเสียอีก

ในตอนท้ายของบทที่ 2 ได้กล่าวถึงเรื่องของงบประมาณแผ่นดิน หัวข้อความหมาย ของงบประมาณแผ่นดิน ความสำคัญของงบประมาณแผ่นดิน และลักษณะที่ดีของการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งจะ เป็นแนวทางให้ผู้อ่านได้เข้าใจเกี่ยวกับงบประมาณมากขึ้น อันจะเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจกับข้อมูลในบทต่อไป

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตาราง 1 - 15 เริ่มด้วยการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับแต่ละปี จากปีงบประมาณ 2533 - 2537 งบประมาณของกองการศึกษาพิเศษ งบประมาณของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย การเปรียบเทียบงบประมาณระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย โดยกรมประชาสงเคราะห์ งบประมาณระหว่างการจัดการศึกษาพิเศษ และการศึกษาสงเคราะห์ การศึกษาพิเศษกับการจัดการสังเคราะห์เด็กของกรมประชาสงเคราะห์ เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวสำหรับการศึกษาของเด็กพิเศษ เด็กศึกษาสงเคราะห์ เด็กเรียนร่วม เต็มเวลา เด็กเรียนร่วมบางเวลา (ในชั้นพิเศษ) เด็กในโรงเรียนพิเศษ เด็กของกรมประชาสงเคราะห์ และค่าใช้จ่ายในการศึกษาของเด็กปกติ ผลการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบปรากฏในตารางต่อไปนี้

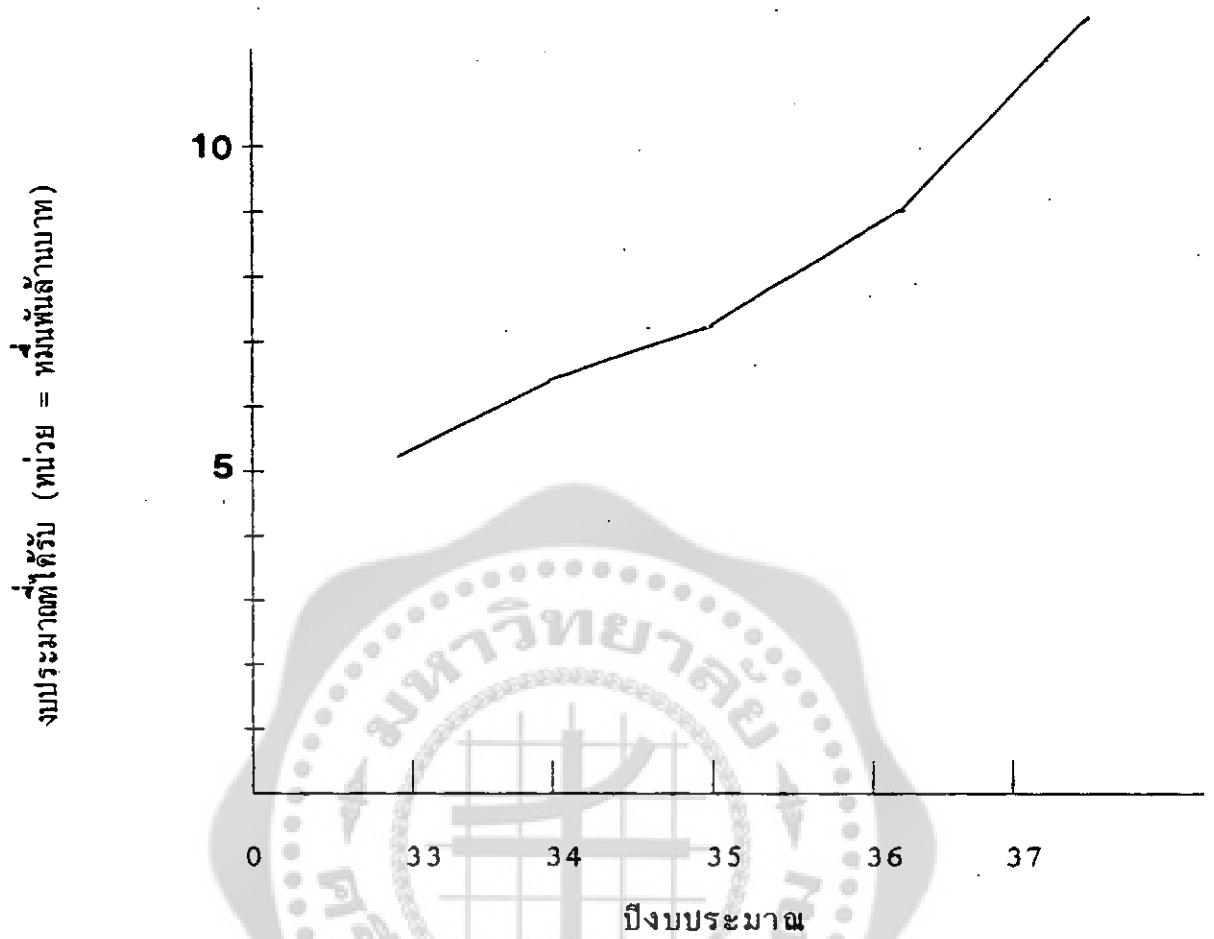
แนวโน้มในการจัดสรรงบประมาณ ของรัฐบาล

แนวโน้มในการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลในการให้บริการทางการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส ปรากฏในตาราง 1 และตาราง 2

ตาราง 1 งบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ จากปีงบประมาณ 2533 ถึง 2537

ปีงบประมาณ	จำนวนเงินงบประมาณ	อัตราเพิ่ม (%)
2533	50,619.40	-
2534	62,158.5	18.56
2535	69,542.7	10.62
2536	88,041.4	26.60
2536	100,304.1	12.22

จากตาราง 1 พบว่า งบประมาณรวมของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้รับในแต่ละปีเพิ่มขึ้นทุกปีตั้งแต่ปีงบประมาณ 2533 ถึง 2537 งบประมาณเพิ่มสูงที่สุดในปี 2536 คือ เพิ่มขึ้นจากปี 2535 ถึง 26 % เป็นที่น่าสังเกตว่า งบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการเพิ่มขึ้นถึง 100,000 ล้านบาทเป็นครั้งแรกในปีงบประมาณ 2537 กล่าวคือ ได้รับงบประมาณทั้งสิ้น 100,304.1 ล้านบาท

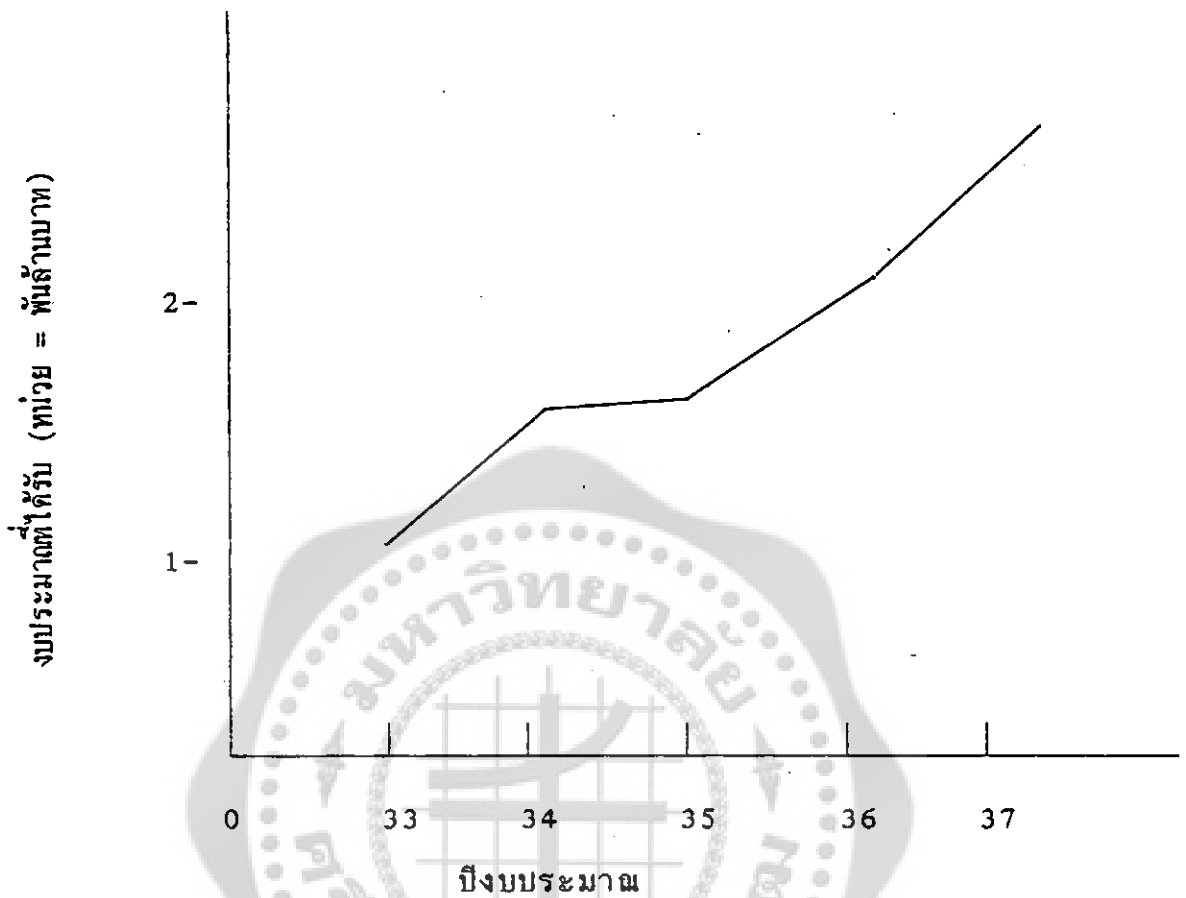

ภาพประกอบ 1 การเพิ่มขึ้นของงบประมาณแผ่นดินของกระทรวงศึกษาธิการระหว่างปี 2533 - 2537

ตาราง 2 งบประมาณของกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทยจากปี
งบประมาณ 2533 ถึง 2537

ปีงบประมาณ	จำนวนเงินงบประมาณ	อัตราเพิ่ม (%)
2533	1,023,788,100	-
2534	1,525,838,800	32.90
2535	1,535,976,400	0.66
2536	2,071,635,200	25.86
2537	2,725,928,580	24.00

จากตาราง 2 พบว่า งบประมาณแผ่นดินที่กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย ได้รับระหว่างปี 2533 - 2537 เพิ่มขึ้นทุกปี ปีงบประมาณ 2535 มีอัตราการเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด กล่าวคือ เพิ่มขึ้นเพียง .66% แต่เพิ่มขึ้นมากที่สุดในปีงบประมาณ 2536 กล่าวคือ เพิ่มขึ้นเกือบ 26% งบประมาณสูงสุดที่กรมประชาสัมพันธ์ได้รับ คือ 2,725,928,580 บาท ในปีงบประมาณ 2537

ภาพประกอบ 2 การเพิ่มขึ้นของงบประมาณของกรมประชาสัมพันธ์ระหว่าง
งบประมาณปี 2533 - 2537

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลเพื่อการศึกษา
ของเด็กด้อยโอกาสในประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ยังเป็นปริมาณที่น้อยมาก

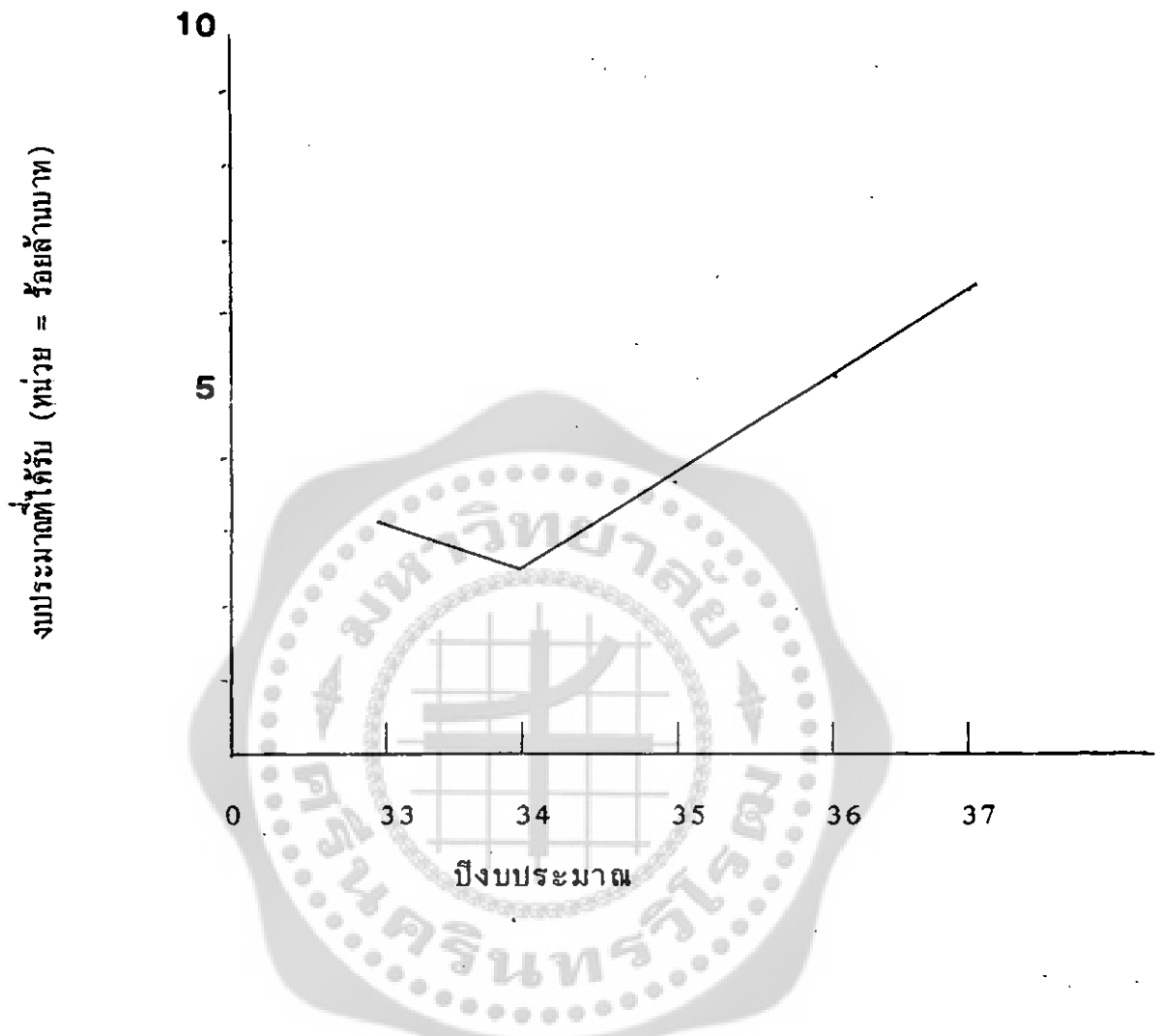
ลักษณะการจัดสรรงบประมาณในปี 5 ปี ที่ผ่านมา

การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลเพื่อการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสใน
ประเทศไทย ปรากฏในตาราง 3 และตาราง 4

ตาราง 3 งบประมาณของกองการศึกษาพิเศษ จากปีงบประมาณ 2533 ถึง 2537

ปีงบประมาณ	จำนวนเงินงบประมาณ	อัตราเพิ่ม (%)
2533	303,420,700	-
2534	254,980,500	-19.00
2535	372,385,400	31.53
2536	514,756,900	27.66
2537	647,937,800	20.55

จากตาราง 3 พบว่า งบประมาณแผ่นดินที่กองการศึกษาพิเศษได้รับ
ระหว่างปีงบประมาณ 2533 ถึง 2537 ลดลงรวมเพิ่มขึ้น ยกเว้นปี 2534
งบประมาณของกองการศึกษาพิเศษลดลง 19% แต่ในปีต่อมางบประมาณเพิ่มขึ้น
31% ซึ่งเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นที่สูงสุด ในปี 2537 กองการศึกษาพิเศษได้รับ
งบประมาณสูงสุดเป็นประวัติการณ์ กล่าวคือ ได้รับทั้งสิ้น 647,937,800 ล้านบาท
ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นจากปี 2536 ถึง 20%

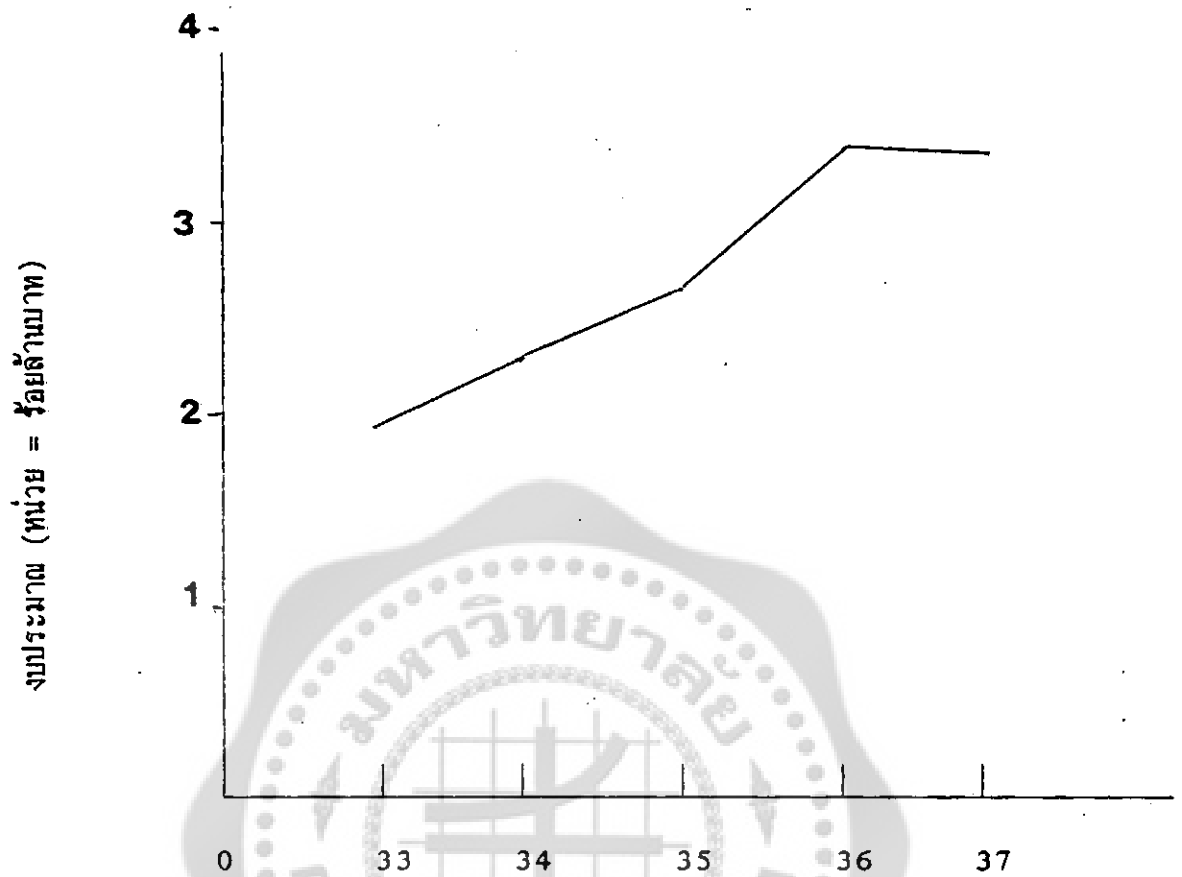

ภาพประกอบ 3 การเพิ่มขึ้นของงบประมาณของกองการศึกษาพิเศษ
กระทรวงศึกษาธิการ ระหว่างปีงบประมาณ 2535 - 2537

ตาราง 4 งบประมาณของงานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน กรมประชาสงเคราะห์
กระทรวงมหาดไทย จากปีงบประมาณ 2533 ถึง 2537

ปีงบประมาณ	จำนวนเงินงบประมาณ	อัตราเพิ่ม (%)
2533	189,870,400	-
2534	221,063,950	14.11
2535	256,555,000	13.83
2536	316,853,100	19.03
2537	307,810,500	-2.94

จากตาราง 4 พบว่า งบประมาณของงานสังคมสงเคราะห์เด็ก และ
เยาวชนของกรมประชาสงเคราะห์ เพิ่มขึ้นทุกปีจากปีงบประมาณ 2533 ถึง 2536
แต่ในปีงบประมาณลดลงเกือบ 3% อัตราเพิ่มขึ้นสูงสุดคือ ในปี 2536 เพิ่มขึ้นราว 19%
งบประมาณสูงสุดที่หน่วยงานย่อยนี้ได้รับคือ 316,853,100 ล้านบาท ในปีงบประมาณ
2536

ภาพประกอบ 4 งบประมาณของงานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ปีงบประมาณ 2533 - 2537

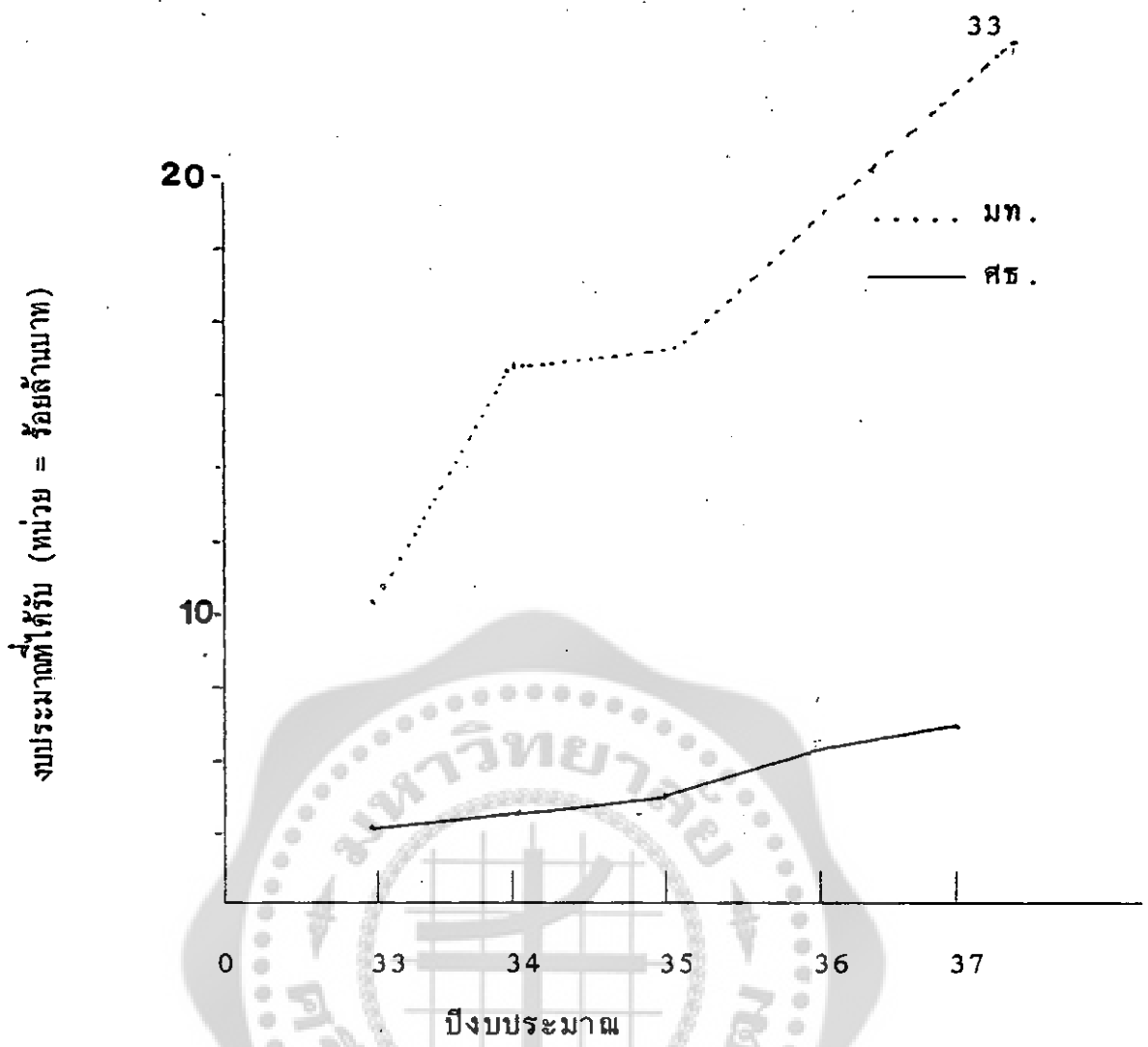
การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ของรัฐบาล

ตาราง 5 - 15 เป็นการเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล
ในช่วงปี 2533 - 2537 และประเมินค่าใช้จ่ายต่อหัวของเด็กแต่ละประเภทด้วย

ตาราง 5 เปรียบเทียบงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ กับ กระทรวงมหาดไทย
ที่ใช้ในการจัดการศึกษา และสวัสดิการของเด็กด้อยโอกาส

ปีงบประมาณ	จำนวนเงินงบประมาณ		อัตราส่วน
	ศธ (กศพ)	มท (สงเคราะห์)	
2533	254,980,482	1,023,788,100	1:4
2534	303,420,700	1,525,838,800	1:5
2535	372,385,400	1,535,976,400	1:4
2536	508,439,000	2,071,635,200	1:4
2537	607,340,799	2,725,928,580	1:4

จากตาราง 5 เป็นการเปรียบเทียบงบประมาณที่กองการศึกษาพิเศษ
กระทรวงศึกษาธิการได้รับกับงบประมาณที่กรมประชาสงเคราะห์กระทรวงมหาดไทย
ได้รับในแต่ละปีงบประมาณ จากปี 2533 - 2537 ปรากฏว่างบประมาณที่
กรมประชาสงเคราะห์ได้รับสูงเป็น 4 เท่า ของงบประมาณที่กระทรวงศึกษาได้รับ
อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลจ่ายเงินเพื่อการสงเคราะห์มากกว่าการให้การศึกษาแก่เด็ก
พิการ

ภาพประกอบ 5 เปรียบเทียบงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงมหาดไทย
ที่ใช้ในการศึกษาและสวัสดิการของเด็กด้อยโอกาส

ตาราง 6 เปรียบเทียบงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการทั้งกระทรวงกับ
งบประมาณของกองการศึกษาพิเศษจากปีงบประมาณ 2533 ถึง 2537

ปีงบประมาณ	งบรวม กระทรวงศึกษาธิการ	การศึกษาพิเศษ	คิดเป็น ร้อยละ	อัตราส่วน
2533	50,619.40	303.42	0.59	167:1
2534	62,158.5	254.98	0.41	244:1
2535	69,542.7	372.38	0.53	187:1
2536	88,041.4	514.77	0.58	171:1
2537	100,304.1	647.94	0.64	155:1

หน่วยเป็น : ล้านบาท

จากตาราง 6 เป็นการเปรียบเทียบงบประมาณของกองการศึกษาพิเศษกับ
งบประมาณรวมของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า งบประมาณของกองการศึกษาพิเศษ
คิดเป็นร้อยละ .41 .53 .58 .59 และ .64 ของงบประมาณรวมกระทรวง-
ศึกษาธิการ ตามลำดับ

ตาราง 7 เปรียบเทียบงบประมาณของงานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนกับ
งบประมาณทั้งหมดของกรมประชาสงเคราะห์

ปีงบประมาณ	งานสงเคราะห์ และเยาวชน	กรมประชาสงเคราะห์	อัตราส่วน
2533	189,870,400	1,023,788,100	1:5
2534	221,063,950	1,525,838,800	1:7
2535	256,555,000	1,535,976,400	1:6
2536	316,853,100	2,071,635,200	1:6
2537	307,810,500	2,725,928,580	1:9

จากตาราง 7 พบว่า งบประมาณที่กรมประชาสงเคราะห์นำมาใช้ในการ
สงเคราะห์เด็กและเยาวชน มีอัตราส่วนตั้งแต่ 1:5 ไปจนกระทั่งถึง 1:9 ของ
งบประมาณทั้งหมดที่กรมได้รับ แสดงว่ากรมประชาสงเคราะห์ใช้จ่ายในการดูแลเด็ก
และเยาวชน น้อยกว่าบุคคลอื่นที่กรมประชาสงเคราะห์ดูแลอยู่หลายเท่า

ตาราง 8 ค่าใช้จ่ายต่อหัวของเด็กในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์

ปีงบประมาณ	จำนวนเงินงบประมาณ	จำนวนผู้รับ บริการ	ค่าใช้จ่ายต่อหัว
2533	189,870,400	8,150	23,297
2534	221,060,950	8,550	25,855
2535	256,555,000	8,600	29,832
2536	316,853,100	8,700	36,420
2537	307,810,500	8,800	34,978

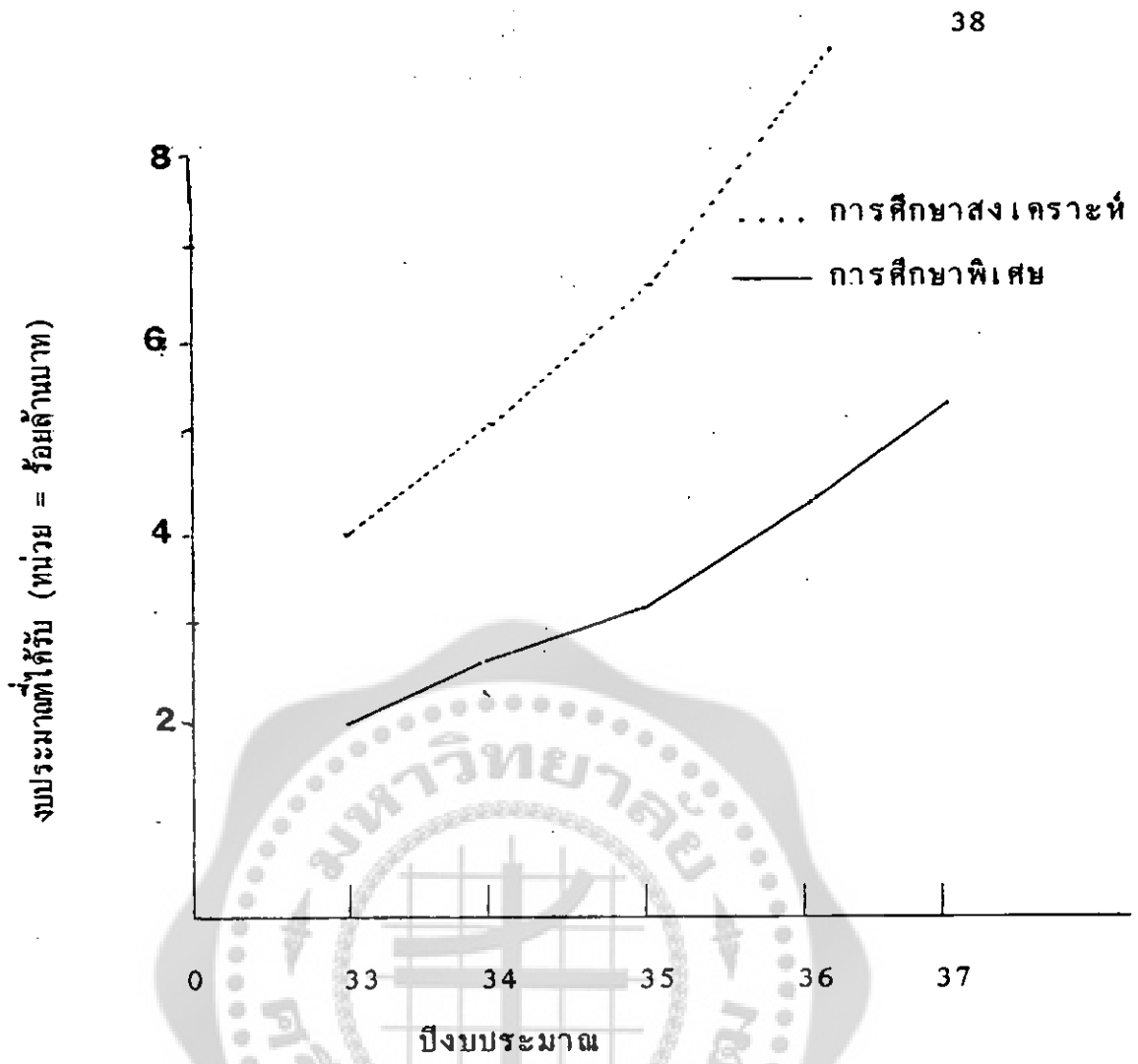
* เฉพาะงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์

จากตาราง 8 แสดงค่าใช้จ่ายต่อหัวที่กรมประชาสงเคราะห์ ใช้จ่ายในการดูแลเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรม ปรากฏว่าค่าใช้จ่ายต่อหัวค่อนข้างสูงคือ หัวละ 23,297 บาทต่อปี จนถึง 36,420 บาทต่อปี

ตาราง 9 เปรียบเทียบงบประมาณด้านการศึกษาพิเศษกับด้านการศึกษาสงเคราะห์

ปีงบประมาณ	จำนวนเงินงบประมาณที่ได้รับ		อัตราส่วน
	การศึกษาพิเศษ	การศึกษาสงเคราะห์	
2533	42,905,014	212,075,468	1:5
2534	52,660,817	250,759,883	1:5
2535	66,216,166	306,169,234	1:5
2536	94,496,648	413,942,352	1:4
2537	117,127,665	490,213,134	1:3

จากตาราง 9 พบว่า กระทรวงศึกษาธิการใช้จ่ายเงินสำหรับการศึกษาสงเคราะห์มากกว่าการศึกษาพิเศษ ในอัตราส่วนตั้งแต่ 3 เท่า จนกระทั่งถึง 5 เท่า จึงอาจกล่าวได้ว่า งานสำคัญของกองการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ เน้นการศึกษาสงเคราะห์เป็นหลักงานการศึกษาพิเศษซึ่งเป็นการศึกษาสำหรับเด็กพิการ มีความสำคัญน้อยกว่าการศึกษาสงเคราะห์

ภาพประกอบ 6 เปรียบเทียบงบประมาณด้านการศึกษาพิเศษกับด้านการศึกษาสงเคราะห์
 งบประมาณ 2533 - 2537

ตาราง 10 เปรียบเทียบงบประมาณด้านการศึกษาพิเศษของกองการศึกษาพิเศษ
กับงบประมาณของงานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน กรมประชาสงเคราะห์

ปีงบประมาณ	การศึกษาพิเศษ ศธ	งานสงเคราะห์ มท	อัตราส่วน
2533	42,905,014	189,870,400	1:4
2534	52,660,817	221,063,950	1:4
2535	66,216,166	256,555,000	1:4
2536	94,496,648	316,853,100	1:3
2537	117,127,665	307,810,500	1:3

จากตาราง 10 พบว่า งบประมาณที่งานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน
ของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ได้รับนั้น สูงกว่างบประมาณ
ด้านการศึกษาพิเศษ ของกองการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการโดยเฉลี่ย
3 เท่า ถึง 4 เท่า แสดงว่ารัฐเน้นนโยบายด้านการสงเคราะห์มากกว่าการศึกษา

ตาราง 11 เปรียบเทียบงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการกับงบประมาณ
ด้านการศึกษาพิเศษ และการศึกษาสงเคราะห์

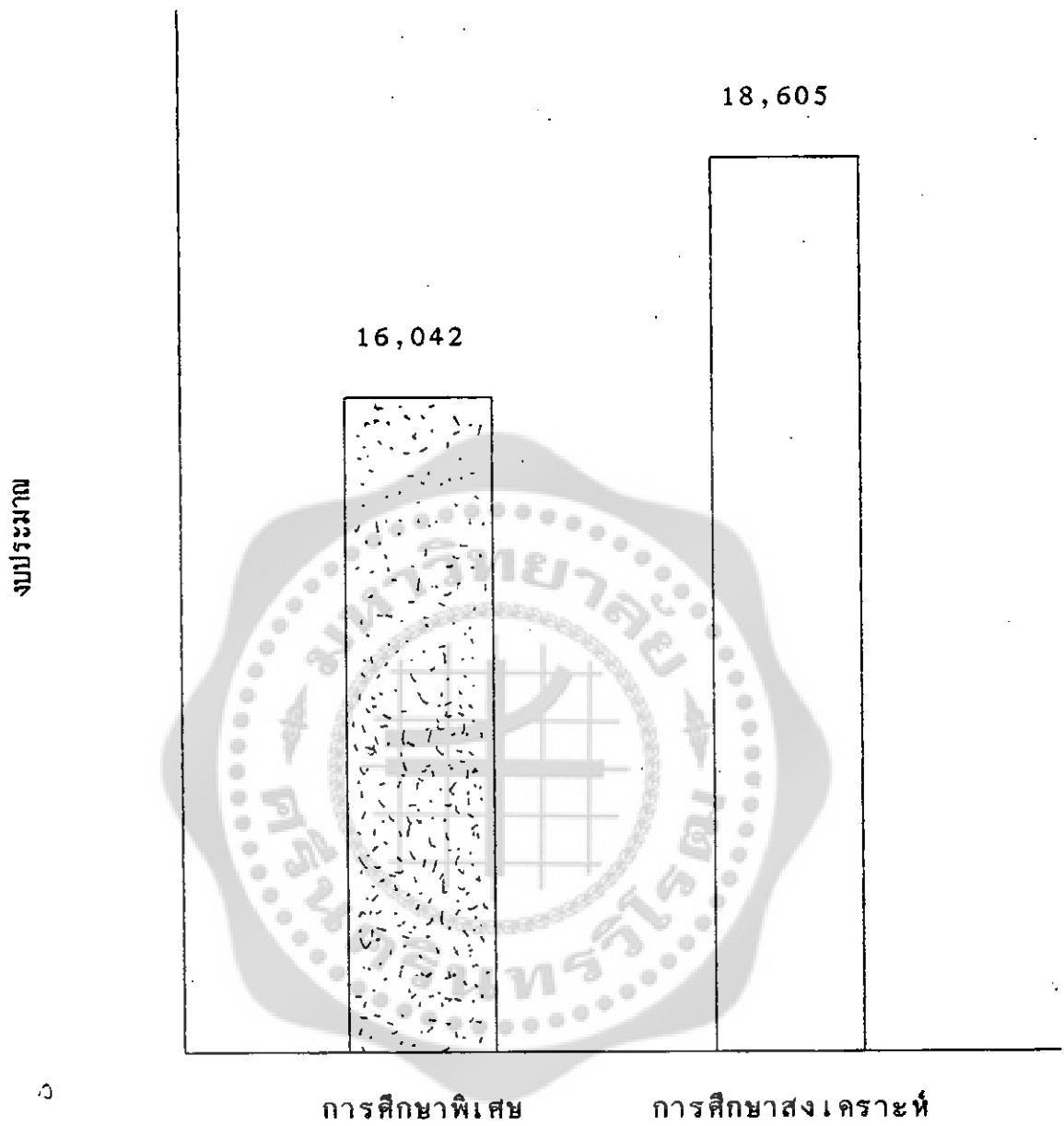
ปีงบประมาณ	กระทรวงศึกษา	การศึกษาพิเศษ	ร้อยละ	การศึกษา สงเคราะห์	ร้อยละ
2533	50,619.40	42.91	.08	212.08	.42
2534	62,158.5	52.66	.08	250.76	.40
2535	69,542.7	66.22	.09	306.17	.44
2536	88,041.4	94.50	.10	413.94	.47
2537	100,304.1	117.13	.01	49021	.48
เฉลี่ยต่อปี	74,133	75	.07	.334	.44

จากตาราง 11 พบว่า กระทรวงศึกษาธิการจัดสรรงบประมาณเพื่อการ
ศึกษาพิเศษ และการศึกษาสงเคราะห์รวมกันแล้ว ไม่ถึงร้อยละ 1 ของงบประมาณ
ของกระทรวงศึกษาธิการทั้งหมด กล่าวคือ เป็นงบประมาณสำหรับการศึกษาพิเศษ
เพียงร้อยละ .07 และการศึกษาสงเคราะห์ร้อยละ .44 ของงบประมาณทั้งหมด
ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ต่ำมาก

ตาราง 12 เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวระหว่างเด็กในโรงเรียนการศึกษาพิเศษกับการศึกษาสงเคราะห์

ปีงบประมาณ	การศึกษาพิเศษ		การศึกษาสงเคราะห์		ค่าใช้จ่ายต่อหัว	
	งบประมาณ	จำนวนนักเรียน	งบประมาณ	จำนวนนักเรียน	การศึกษาพิเศษ	การศึกษาสงเคราะห์
2533	42,905,014	3,171	212,075,468	15,647	13,530	13,554
2534	52,660,817	3,392	250,759,883	16,152	15,525	15,472
2535	52,660,817	3,700	306,169,234	17,108	14,233	15,429
2536	66,216,166	4,122	413,942,352	18,020	16,064	22,971
2537	94,496,648	4,530	490,213,134	19,150	20,860	25,599
เฉลี่ยต่อปี	61,787,892	3,783	334,632,014	17,215	16,042	18,605

จากตาราง 12 พบว่า ค่าใช้จ่ายต่อหัวสำหรับเด็กในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์สูงกว่าเด็กในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ถึงหัวละ 2,563 บาท (18,605 - 16,042) ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า ค่าใช้จ่ายสำหรับเด็กพิการไม่สูงกว่าการศึกษามกดี ซึ่งไม่ตรงกับความคิดหวัง ซึ่งคนทั่วไปคิดว่าค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาพิเศษจะสูงกว่าการศึกษามกดี

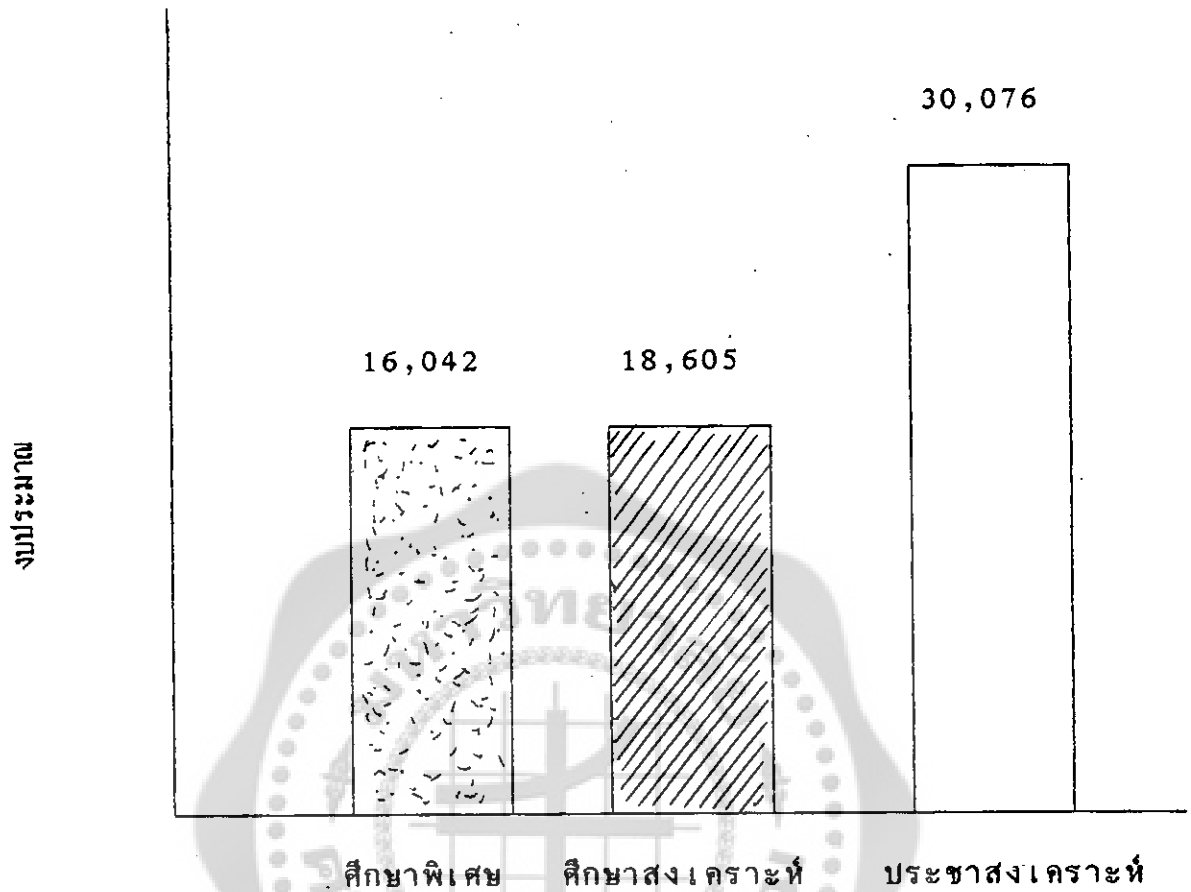

ภาพประกอบ 7 เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวระหว่างการศึกษาพิเศษกับการศึกษา
สงเคราะห์

ตาราง 13 เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวระหว่างการศึกษาพิเศษ การศึกษาสงเคราะห์ และกรมประชาสงเคราะห์

ปีงบประมาณ	การศึกษาพิเศษ	การศึกษาสงเคราะห์	กรมประชาสงเคราะห์
2533	13,530	13,554	23,297
2534	15,525	15,472	25,855
2535	14,233	15,429	29,832
2536	16,064	22,971	36,420
2537	20,860	25,599	34,978
เฉลี่ย	16,042	18,605	30,076

จากตาราง 13 พบว่า ค่าใช้จ่ายต่อหัวสำหรับนักเรียนการศึกษาพิเศษต่ำสุดติดตามด้วยงบประมาณต่อหัวสำหรับนักเรียนศึกษาสงเคราะห์สำหรับเด็กพิการในสถาน-สงเคราะห์นั้น รัฐบาลเสียค่าใช้จ่ายต่อหัวต่อปีสูงสุด คือ 16,042 บาท 18,605 บาท และ 30,076 บาท ตามลำดับ

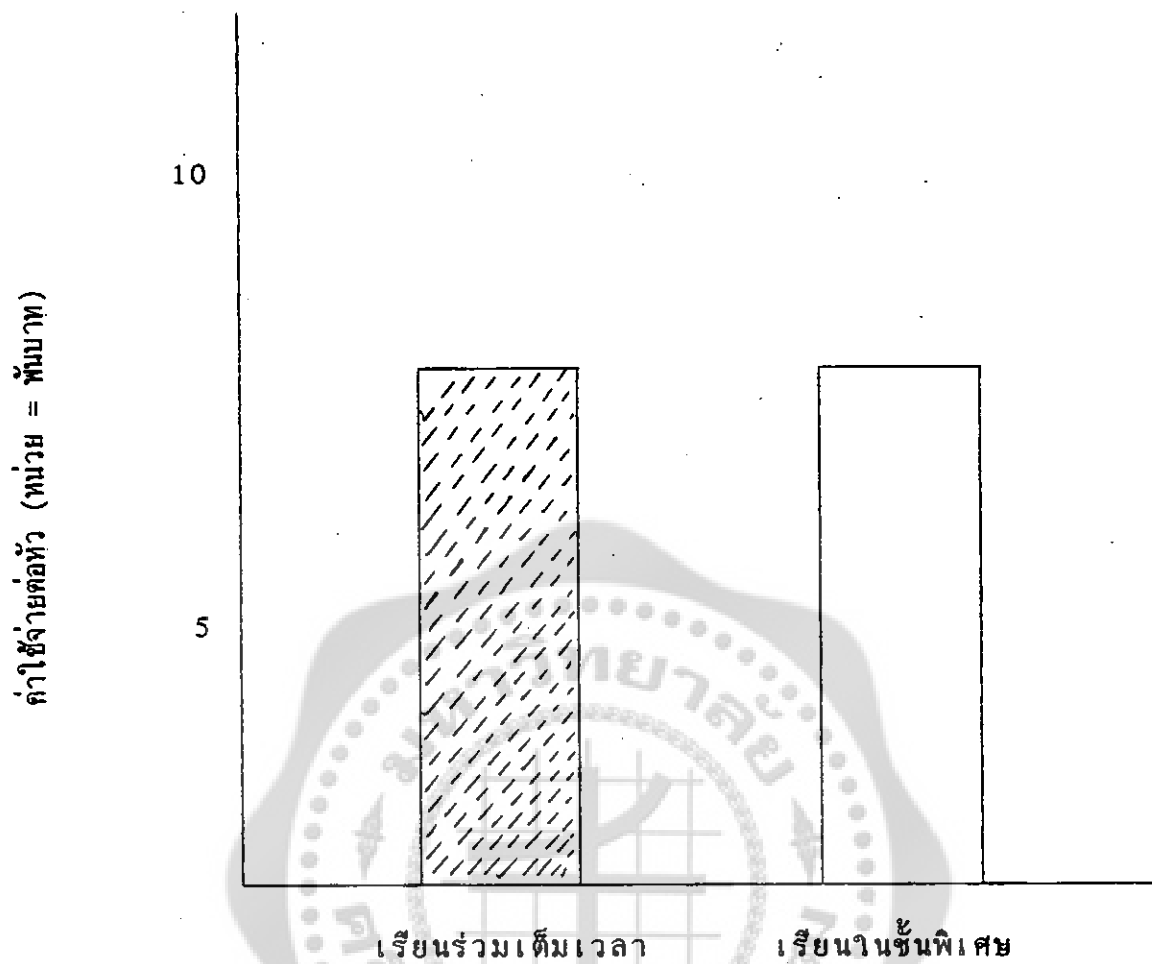

ภาพประกอบ 8 เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวระหว่างการศึกษาพิเศษ การศึกษาสงเคราะห์ และงานของกรมประชาสงเคราะห์

ตาราง 14 เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวระหว่างการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม
เต็มเวลา และแบบชั้นเรียนพิเศษสำหรับโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร 5
โรงเรียน ปีงบประมาณ 2537

โรงเรียน	ค่าใช้จ่ายต่อหัว	
	เด็กพิเศษ เรียนร่วมเต็มเวลา	เด็กพิเศษ ในห้องพิเศษ
1. โรงเรียนวัดเวตวันฯ	6,503	6,524
2. โรงเรียนวัดหนึ่ง	6,742	6,772
3. โรงเรียนพญาไท	6,855	6,860
4. โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ	7,254	7,296
5. โรงเรียนประถมบางแค	7,840	7,907
เฉลี่ยรวม	7,039	7,072

จากตาราง 14 พบว่า ค่าใช้จ่ายต่อหัวสำหรับเด็กเรียนร่วมเต็มเวลา
กับเด็กพิเศษที่เรียนในห้องพิเศษมีอัตราใกล้เคียงกัน คือ 7,093 บาท และ 7,072
บาทตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าเด็กพิเศษที่เรียนในห้องพิเศษได้รับบริการ
ที่แทบจะไม่แตกต่างไปจากเด็กพิเศษที่เรียนร่วมเต็มเวลา จึงทำให้ค่าใช้จ่ายต่อหัว
แทบไม่แตกต่างกัน

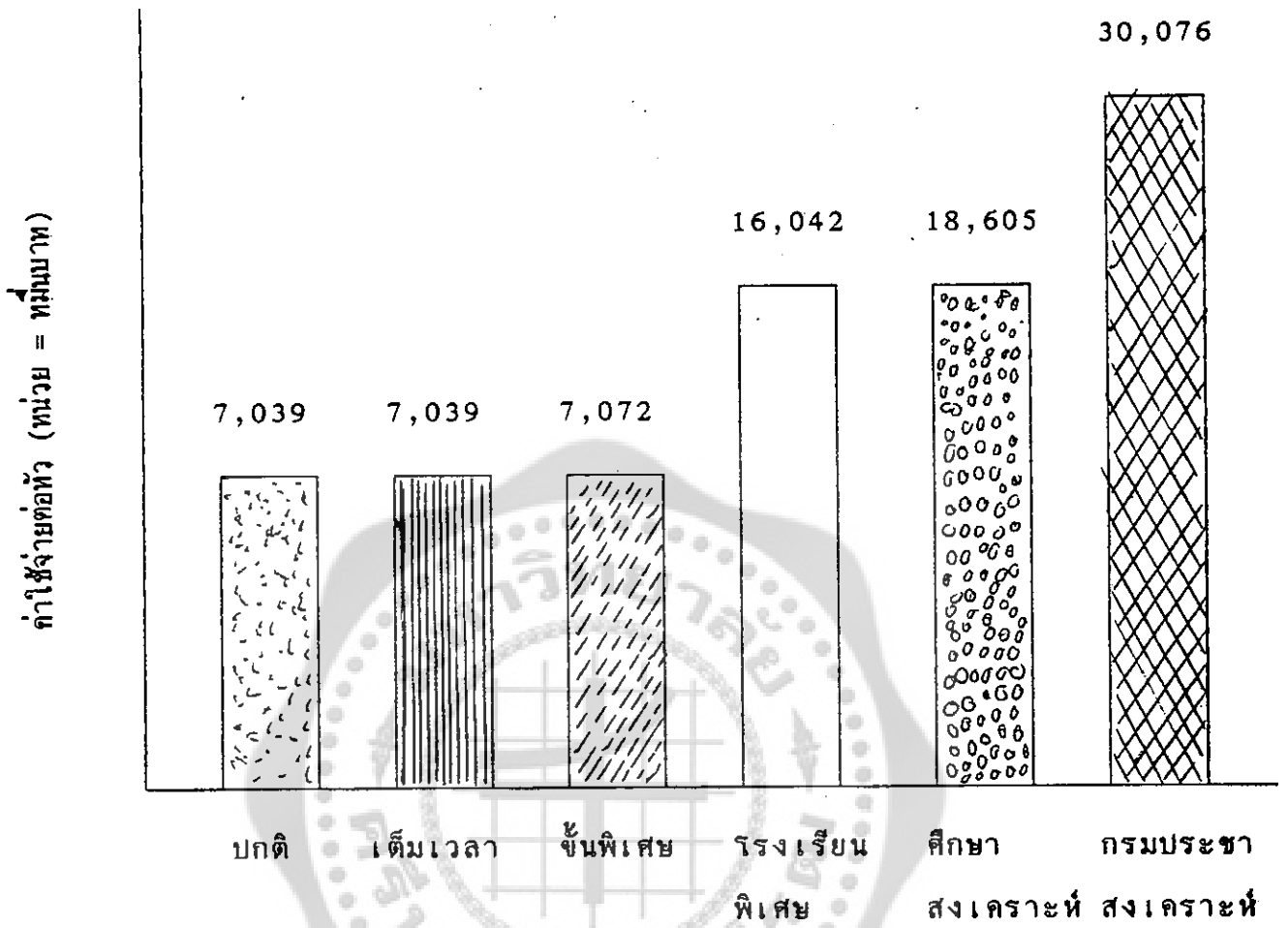

ภาพประกอบ 9 เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวระหว่างเด็กพิเศษที่เรียนร่วมเต็มเวลากับที่เรียนในห้องพิเศษ

ตาราง 15 เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัว ในการจัดการศึกษาระหว่างเด็กปกติ กับเด็กด้อยโอกาส ปีงบประมาณ 2537

ประเภท	ค่าใช้จ่ายต่อหัว
1. เด็กปกติ	7,039
2. เด็กพิเศษเรียนร่วมเต็มเวลา	7,039
3. เด็กพิเศษเรียนร่วมแบบชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ	7,072
4. เด็กในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ	16,042
5. เด็กในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์	18,605
6. เด็กในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์	30,076

จากตาราง 15 พบว่า ค่าใช้จ่ายต่อหัวสำหรับการศึกษาของเด็กพิเศษที่เรียนร่วมเต็มเวลากับเด็กปกติ เป็นอัตราที่ต่ำสุดเท่ากับค่าใช้จ่ายต่อหัวของเด็กปกติ ค่าใช้จ่ายต่อหัวจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเด็กเรียนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ และสูงสุดคือ ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลที่ใช้ในการดูแลเด็กพิการ ซึ่งมีอัตราสูงเป็นเกือบ 4.5 เท่า ของค่าใช้จ่ายในการศึกษาในรูปของการเรียนร่วมเต็มเวลา

ภาพประกอบ 10 เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวระหว่างการศึกษาศาหรับเด็กปกติ กับเด็กด้อยโอกาสที่เรียนร่วมในลักษณะต่าง ๆ ปีงบประมาณ 2537

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลเพื่อการศึกษา และสวัสดิการของเด็กด้อยโอกาสเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ยังเป็นปริมาณที่น้อย
2. งบประมาณที่กระทรวงศึกษาธิการได้รับสำหรับการศึกษาของเด็กพิเศษ คิดเป็นอัตราส่วนเพียงร้อยละ .07 ของงบประมาณทั้งหมด ของกระทรวงศึกษาธิการ
3. งบประมาณที่กรมประชาสงเคราะห์ได้รับเพื่อใช้จ่ายสำหรับสวัสดิการ และความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องคิดเป็นอัตราส่วนเพียง 1 ใน 6 ของงบประมาณทั้งหมดของกรมประชาสงเคราะห์
4. งบประมาณที่ใช้จ่ายสำหรับการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องสูงเป็น 4.5 เท่าของงบประมาณที่ใช้จ่ายในการศึกษาพิเศษ
5. รัฐบาลจัดสรรงบประมาณ เพื่อสวัสดิการมากกว่าการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ
6. ค่าใช้จ่ายต่อหัวสำหรับการศึกษาสงเคราะห์สูงกว่าค่าใช้จ่ายต่อหัวสำหรับการศึกษาพิเศษประมาณหัวละ 2,600 บาทต่อปี
7. การส่งเด็กเข้าเรียนร่วมเต็มเวลากับเด็กปกติ รัฐเสียค่าใช้จ่ายต่อหัวน้อยที่สุด
8. การเรียนร่วมในชั้นพิเศษ รัฐเสียค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงกว่าการเรียนร่วมเต็มเวลาเล็กน้อย
9. การเรียนนอกระบบเรียนพิเศษ รัฐเสียค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงเป็น 2 เท่า ของการเรียนร่วมเต็มเวลา
10. การเรียนนอกระบบเรียนศึกษาสงเคราะห์ รัฐเสียค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงเป็น 2.5 เท่า ของการเรียนร่วมเต็มเวลา

11. การรับเด็กเข้ารับบริการในสถานสงเคราะห์ รัฐเสียค่าใช้จ่าย ต่อหัวเป็น 2 เท่า ของการส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนพิเศษ และเป็น 4.5 เท่า ของการส่งเด็กเข้าเรียนรวมในโรงเรียนปกติ

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า แนวนโยบายการจัดสรรงบประมาณของ รัฐบาลสำหรับการศึกษา และสวัสดิการของผู้พิการนั้น มีอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งเป็นสิ่งที่น่ายินดี การเพิ่มขึ้นของงบประมาณนั้น ยังไม่เป็นที่ทราบสาเหตุชัดเจน อาจเกิดจากการเพิ่มขึ้นของงบประมาณแผ่นดินทั้งระบบ อาจเพิ่มขึ้นเพราะ ผู้บริหารปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ หรืออาจเพิ่มขึ้นเพราะทุกฝ่ายเห็นความ สำคัญของการศึกษาพิเศษ ซึ่งอาจมีการศึกษาวิเคราะห์เพิ่มเติมต่อไป เพื่อให้ทราบ สาเหตุที่แท้จริงต่อไป แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าอัตราส่วนจะเพิ่มเงิน แต่ตัวเงิน งบประมาณที่ได้รับก็ยังเป็นจำนวนที่น้อย เมื่อเทียบกับจำนวนเด็กพิการทั่วประเทศ ซึ่งประเด็นนี้เกี่ยวข้องกับข้อ 2 ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

2. ข้อค้นพบข้อที่ 2 เป็นข้อค้นพบที่น่าสทกใจที่พบว่างบประมาณที่รัฐบาล จัดสรรผ่านกระทรวงศึกษาธิการสำหรับการศึกษาของเด็กพิการนั้น มีเพียง .07% ของงบประมาณทั้งหมดของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่น้อยนิด หากคิด จะเปรียบเทียบกับงบประมาณทั้งหมดของรัฐบาล อัตราส่วนนี้ยังลดลงไปอีกมากจน แทบจะไม่เห็นเป็นตัว เลขเลย

อาจกล่าวได้ว่างบประมาณที่รัฐบาลจัดให้กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายให้เด็กพิการนั้น มีปริมาณที่น้อยเกินไป จนไม่สามารถทำให้ การศึกษาพิเศษเจริญก้าวหน้าไปได้

องค์การอนามัยโลกประมาณการว่าในทุกสังคมจะมีผู้พิการ ประมาณ 10% ของประชากร ดังนั้นหากมีการจัดสรรงบประมาณตามความ ยุติธรรมแล้ว รัฐควรเพิ่มการจัดสรรงบประมาณขึ้นเป็น 10% ของงบประมาณ ขึ้นเป็น 10% ของงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการทั้งหมด จึงจะเป็นการ เพียงพอสำหรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

นักการศึกษาพิเศษทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศในหลาย
ทฤษฎี ประมวลการว่า เด็กพิการทุกประเภทรวมกัน มีอัตราส่วนประมาณ 5%
ของประชากรของแต่ละประเทศ หากยึดตั้งเลขนี้เป็นเกณฑ์ รัฐควรจัดสรร
งบประมาณเพิ่มขึ้น เพื่อจัดการศึกษาพิเศษให้ถึงร้อยละ 5 ของงบประมาณ
ทั้งหมด

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ไม่ว่าจะยึดหลักทฤษฎีใดก็ตาม การ
จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาพิเศษของรัฐบาลยังมีปริมาณที่น้อยเกินไป
ไม่สามารถทำให้การศึกษาพิเศษพัฒนาก้าวหน้าไปได้ ดังนั้นรัฐจึงควรเพิ่ม
งบประมาณด้านการศึกษาพิเศษโดยเร็ว

3. สำหรับงบประมาณที่รัฐจัดให้กรมประชาสงเคราะห์นั้น มีอัตราส่วน
เพียง 1 ใน 6 ของงบประมาณทั้งหมดของกรมประชาสงเคราะห์ทั้งหมด จึงควร
มีการศึกษาวิเคราะห์เพิ่มเติมว่า เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น จึงควรมีการวิเคราะห์
เพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงสร้างและงบประมาณของกรมประชาสงเคราะห์ให้ละเอียด
กว่านี้

4. จากข้อค้นพบที่ว่างงบประมาณในการสงเคราะห์เด็กพิการโดยการ
เลี้ยงดูตลอดชีวิตในสถานสงเคราะห์ สูงกว่างบประมาณที่ใช้จ่ายในการให้การศึกษาแก่เด็กพิการถึง 4.5 เท่า ตัวเลขดังกล่าวเป็นตัวเลขน่าสนใจ แสดงว่า
หากพิจารณาในแง่ของการลงทุนแล้ว การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา
แก่เด็กพิการเป็นการลงทุนที่ต่ำกว่า และคุ้มกว่าการลงทุนเพื่อเลี้ยงดูเด็กพิการ
ตลอดชีวิต จริงอยู่เด็กพิการบางคนที่มีความพิการขั้นรุนแรงอาจต้องการดูแล
เอาใจใส่เป็นพิเศษ แต่ปัจจุบันนี้รูปแบบของการให้การดูแลเปลี่ยนไป กล่าวคือ
แทนที่จะเป็นการเลี้ยงดูเด็กในสถานสงเคราะห์ที่นำเด็กพิการมาอยู่รวมกันมาก ๆ
เป็นการเลี้ยงดูเด็กในลักษณะครอบครัวแทน เช่น การอาศัยอยู่ในบ้านในชุมชน
โดยมีอาสาสมัครทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองเป็นต้น ซึ่งรูปแบบนี้ กำลังได้รับความ
นิยมแพร่หลายมากขึ้นในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่เจริญแล้ว

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดงบประมาณเพื่อการศึกษาแก่เด็กพิการ
เป็นการลงทุนที่เสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่า และให้ผลคุ้มค่าแก่การลงทุนกว่าการจัด
สรรงบประมาณเพื่อเลี้ยงดูเด็กพิการในสถานสงเคราะห์ตลอดชีวิต

5. จากข้อค้นพบที่ว่ารัฐบาลจัดสรรงบประมาณเพื่อสวัสดิการของ เด็กพิการมากกว่าการศึกษาของเด็กพิการ จะเห็นได้จากงบประมาณที่งาน สงเคราะห์เด็กและเยาวชนของกรมประชาสงเคราะห์สูงกว่างบประมาณที่ ราชจริงเพื่อการศึกษาพิเศษ ของกองการศึกษาพิเศษอย่างไรก็ตามอาจจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ในแนวคิดว่า หน่วยงานนี้ของกรมประชาสงเคราะห์ มีขอบข่ายของความรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด จึงได้รับงบประมาณในลักษณะ นั้น ผู้วิจัยจะไม่เสนอให้ตัดงบประมาณของกรมประชาสงเคราะห์ แต่จะเสนอ ให้เพิ่มงบประมาณสำหรับการศึกษาพิเศษ ซึ่งควรได้รับงบประมาณสูงกว่าในปัจจุบัน

6. ผู้วิจัยรู้สึกแปลกใจมากที่พบว่า ค่าใช้จ่ายต่อหัวของการจัดการ ศึกษาสงเคราะห์สูงกว่าการศึกษาพิเศษ และสูงกว่าถึงหัวละ 2,600 บาท ทั้งนี้เพราะว่าโดยทั่วไปแล้วค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาพิเศษจะสูงกว่า การศึกษาสำหรับเด็กปกติประมาณ 3 - 4 เท่า แต่การศึกษาสงเคราะห์ เป็นการศึกษาสำหรับเด็กปกติ จึงไม่ควรเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าเด็กพิเศษ

อย่างไรก็ตามทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการศึกษาสงเคราะห์ นั้น รัฐบาลเสียค่าใช้จ่ายทุกอย่าง เช่น ที่พักอาศัยสำหรับนักเรียน อาหาร เครื่อง แต่งกาย ตลอดจนอุปกรณ์ทางการเรียนทั้งหมด ดังนั้นค่าใช้จ่ายต่อหัวจึงสูง

จึงควรมีการพิจารณากันอย่างรอบคอบว่า จำเป็นหรือไม่เพียงใด ที่จะขยายหรือคงไว้ ซึ่งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ทั้งนี้เพราะว่าในสภาพปัจจุบัน ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อหลายปีมาแล้วในอดีต จุดมุ่งหมายของโรงเรียนศึกษา สงเคราะห์เปลี่ยนแปลงไปแล้ว เศรษฐกิจของประเทศ จำนวนผู้ยากไร้น่าจะ ลดลง ผู้วิจัยจึงขอเสนอให้ลดจำนวนโรงเรียนและจำนวนเด็กในโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ลง หรือให้ยกเลิกไปเลย แต่ขยายการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ แทน

7. ผู้วิจัยสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษกับ เด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะว่าการจัดการศึกษาในลักษณะนี้มี ข้อดีหลายประการ และที่สำคัญคือ รัฐบาลเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดเมื่อ เปรียบเทียบกับการจัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบอื่น อีกประการหนึ่งการเรียน ร่วมเป็นแนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

ขณะนี้ไม่มีประเทศใดในโลกที่ขยายการศึกษาพิเศษ โดยการสร้าง
โรงเรียนพิเศษเพิ่ม หลายประเทศโดยเฉพาะประเทศที่เจริญแล้ว ยกเลิก
โรงเรียนพิเศษ โดยจัดให้เด็กพักอยู่ในบ้านพัก (เป็นหลัง) ในโรงเรียนปกติ
แทน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรวม ในบ้านพักแต่ละหลังจะมีเด็กพิเศษ
4 - 5 คน มีครู ผู้ปกครองดูแลอาศัยอยู่กินในลักษณะครอบครัว ดังนั้นการ
สร้างโรงเรียนพิเศษเพิ่มขึ้น จึงเป็นการสวนทางกลับ กระแสแนวโน้มของการ
ศึกษาพิเศษทั่วโลก และสิ้นปรัชญาของการศึกษาพิเศษที่ใหม่แยกคนพิการออกจาก
สังคม

8. จากข้อค้นพบที่ว่าควรเรียนรวมในชั้นพิเศษเสียค่าใช้จ่ายต่อหัว
สูงกว่าการเรียนรวมเต็มเวลาเล็กน้อยนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเรียนใน
ห้องพิเศษ น่าจะเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าการเรียนรวมในชั้นปกติ 2 - 3 เท่า
แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ำให้ผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การเรียนในห้องพิเศษ
สำหรับเด็กพิเศษในประเทศไทยนั้น เด็กพิเศษได้รับบริการเพิ่มเติมน้อย
มาก จึงทำให้ค่าใช้จ่ายต่อหัวต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

ในประเทศไทยที่เจริญแล้ว การส่งเด็กเข้าเรียนในห้องพิเศษ
ในโรงเรียนปกติ นั้น เด็กจะต้องได้รับบริการเพิ่มเติมอีกหลายอย่าง จึงจะ
ทำให้เด็กสามารถพัฒนาขึ้นได้เต็มที่ และทันที่ เช่น บริการด้านการ
สอนเสริม การสอนซ่อม บริการด้านกายภาพบำบัด การแก้ไขการพูด
อาชีวบำบัด การแนะแนวและให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา เป็นต้น

9. จากข้อค้นพบที่ว่า การเรียนในโรงเรียนพิเศษ เสียค่าใช้จ่าย
สูงกว่าการเรียนรวมเต็มเวลา 2 เท่า นั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าถึงเวลาแล้ว
ที่จะต้องจัดให้เด็กเรียนรวมมากขึ้น เลิกขยายการศึกษาพิเศษ โดยการสร้าง
โรงเรียนพิเศษเสียที เพราะไม่เป็นผลดีต่อรัฐบาลในด้านงบประมาณไม่เป็น
ผลดีต่อเด็ก เพราะเป็นการแยกเด็กออกจากสังคม แต่เป็นผลดีต่อผู้ปกครอง
เพราะผู้ปกครองไม่ต้องการดูแลรับผิดชอบเด็กโดยตรง ำให้โรงเรียนเป็นผู้
ดูแลรับผิดชอบแทน เป็นการผลักราะของความเป็นพ่อแม่ไปให้คนอื่น
นอกจากนี้ยังเป็นผลดีต่อผู้บริหารการศึกษา เพราะเขาเหล่านั้นมีผลงาน
มีหน้ามีตา และอาจได้รับระดับ (ได้ซี) เพิ่มขึ้น แต่เป็นบาปกรรมสำหรับ
เด็กทั้งสำหรับในปัจจุบัน และในอนาคต

10. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เสียค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงกว่าการเรียนร่วมถึง 2.5 เท่า จึงสมควรยุติการขยายโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ได้แล้ว ควรมีไว้เฉพาะจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น ดังที่กล่าวไว้แล้วว่า ควรมีการทบทวน ปรึกษา และจุดมุ่งหมายของการก่อสร้างโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ว่าเป็นไปตามเจตนาเดิมหรือไม่

11. จากข้อค้นพบข้อสุดท้ายที่ว่า การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติ กับเด็กพิเศษ เป็นรูปแบบที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด จึงขอย้ำอีกครั้งว่า รัฐควรขยายการศึกษาพิเศษในรูปแบบของการเรียนร่วมให้มากที่สุด

ผู้วิจัยต้องการจะขอย้ำอีกครั้ง รดยยึดผลการค้นพบข้อสุดท้ายนี้ว่า รัฐควรจัดสรรงบประมาณเพื่อให้นักศึกษาแก่เด็กพิการ มากกว่าส่งเขาเข้ารับการเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล

1.1 รัฐจัดงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาพิเศษเพิ่มขึ้น เพราะปัจจุบันงบประมาณที่รัฐจัดเพื่อการนี้คิดเป็นสัดส่วนเพียง .07 ของงบประมาณทั้งหมดของกระทรวงศึกษาธิการ งบประมาณที่รัฐจัดเพื่อพัฒนาการศึกษาพิเศษ ควรมีอัตราส่วนเป็นอย่างน้อย 5% ของงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 รัฐควรเน้นการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้นักศึกษาแก่เด็กพิการ มากกว่าการสงเคราะห์เด็กพิการ รดยการเลี้ยงดูเขาไปจนตลอดชีวิต ทั้งนี้ เพราะว่าการจัดบริการในลักษณะแรกเป็นการจัดสรรงบประมาณที่คุ้มค่ากว่า และสอดคล้องกับความต้องการของเด็กพิการ มากกว่าการจัดบริการในลักษณะที่สอง ยกเว้นในรายที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น

1.3 ควรลดหรือยกเลิกโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ เพราะรัฐเสียค่าใช้จ่ายสูง หากไม่สามารถยกเลิกได้ทั้งหมดควรเหลือไว้ให้น้อยที่สุด หากไม่สามารถกระทำได้ควรมีการทบทวนปรัชญา ตลอดจนจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์เสียใหม่ เพราะในขณะนี้สังคมและเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนแปลงไปมาก

1.4 การขยายการศึกษาพิเศษควรเน้นการจัดเด็กให้เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพราะเด็กจะได้ประโยชน์จากการเรียนในลักษณะนี้มากที่สุด และยังเป็นการลงทุนที่ต่ำที่สุดด้วย ทั้งยังเป็น การสอดคล้องกับแนวทางในการจัดการศึกษาของประเทศที่เจริญแล้วทั่วโลก

การสร้างโรงเรียนการศึกษาพิเศษเพิ่มขึ้น เป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารที่หวังตำแหน่ง และความก้าวหน้าทางการงาน มากกว่าผลประโยชน์ที่เด็กจะได้รับโดยตรง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยอนาคต

2.1 ควรมีการศึกษาถึงองค์ประกอบตลอดจนแรงจูงใจในการเพิ่มงบประมาณให้กับหน่วยงานของทางราชการ โดยเฉพาะการเพิ่มงบประมาณเพื่อการศึกษาพิเศษ

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ในด้านที่เกี่ยวกับปรัชญา และการให้บริการทางการศึกษา

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้การศึกษาเจริญก้าวหน้าได้รับการพัฒนา ทำเทียบกับอารยะประเทศ

บรรณานุกรม

- บวร ประพฤติดี. การบริหารการคลังและกระบวนการงบประมาณ. ✓
เล่มที่ 2. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง; อัดสำเนา.
- ผดุง อารยะวิญญู. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ.
สำนักพิมพ์บรรณกิจ กรุงเทพมหานคร, 2533.
- ไพศาล ชัยมงคล. งบประมาณแผ่นดิน : ทฤษฎีและปฏิบัติ. ไทยวัฒนาพานิช
กรุงเทพมหานคร, 2517.
- สำนักงบประมาณ. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย ประจำปี
งบประมาณ 2533 เล่มที่ 5 กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักนายกรัฐมนตรี,
2533. อัดสำเนา.
- _____ . เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 2 งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ
2533 เล่มที่ 4 กระทรวงมหาดไทย. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2533.
อัดสำเนา.
- _____ . เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ
2534 เล่มที่ 5 กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2534.
อัดสำเนา.
- _____ . เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 2 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
2534 เล่มที่ 4 กระทรวงมหาดไทย. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2534
อัดสำเนา.
- _____ . เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
2535 เล่มที่ 5 กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2535.
อัดสำเนา
- _____ . เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 2 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
2535 เล่มที่ 4 กระทรวงมหาดไทย. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2535.
- _____ . เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
2536 เล่มที่ 5 กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2536.
อัดสำเนา.

สำนักงบประมาณ. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 2 งบประมาณรายจ่าย
ประจำปีงบประมาณ 2536 เล่มที่ 4 กระทรวงมหาดไทย.
สำนักนายกรัฐมนตรี, 2536. อัดสำเนา.

สำนักงบประมาณ. เอกสารงบประมาณฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่ายประจำปี
งบประมาณ 2537 เล่มที่ 5 กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักนายก
รัฐมนตรี, 2537. อัดสำเนา.

เอกสารงบประมาณฉบับที่ 2 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
2537 เล่มที่ 4 กระทรวงมหาดไทย. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2537.
อัดสำเนา.

